

GEDICHTEN BIJ HET
LEVEN

II

LOUTERINGSBERG
DE STORM
XYZ
VERZWOLGEN KATHEDRALEN
ENTROPIE

GEDICHTEN BIJ HET
LEVEN

II

HUB ZWART

© 2013 Copyright Hub Zwart
ISBN 978-94-90683-11-5

INHOUD

Louteringsberg 19

Megalithische renaissance	21
<i>Hortus</i>	23
<i>Hardsteen</i>	24
<i>Zwerfkeien</i>	25
<i>Atelier</i>	26
<i>Nogmaals Hardsteen</i>	27
<i>Witte kerst</i>	28
<i>Kröller-Müller</i>	29
Tainted love	31
<i>Aan zee (1)</i>	33
<i>Aan zee (2)</i>	34
<i>Aan zee (3)</i>	35
<i>Tristan-akkoord</i>	36
<i>Ontweningskramp</i>	37
<i>Beknopte genealogie van het ballet</i>	38
<i>Reproductie</i>	39
Tainted love (continued)	41
<i>Waiting in vain</i>	43
<i>Venus im Pelz</i>	44
<i>Vroege sneeuw</i>	45
<i>Vade retro</i>	46
<i>Siegfried</i>	47
<i>Parelduikersuite</i>	48
<i>Scheldegoud</i>	49

Pilgerfährte zu Wagner	51
<i>Rue de Newton</i>	53
<i>Wagners kunst</i>	54
<i>Festspielhaus</i>	55
<i>Wesendonck-affaire</i>	56
<i>Dusk in Venice</i>	57
<i>Twee vriendschappen</i>	58
<i>Among the Sierra Nevada Mountains</i>	59
Bemerkungen zum Parsifal	61
<i>Parsifal</i>	63
<i>Titirel</i>	64
<i>Amfortas</i>	65
<i>Kundry</i>	66
<i>Klingsor</i>	67
<i>Lohengrin</i>	68
<i>Retour de Lohengrin</i>	69
Coïtus interruptus (Tristan en Isolde)	71
<i>Voorstudie: de broeikas (1)</i>	73
<i>Voorstudie: de broeikas (2)</i>	74
<i>Voorspel</i>	75
<i>Eerste bedrijf</i>	76
<i>Tweede bedrijf (1)</i>	77
<i>Tweede bedrijf (2)</i>	78
<i>Derde bedrijf</i>	79

Prospero	83
Sycorax	91
Ariel	99
Caliban	107
Ferdinand	115
Miranda.....	123

XYZ 131

Geestverwanten (Apollo)	133
Schrijversgilde.....	135
<i>Baudelaire</i>	137
<i>Op de Via Traiana</i>	138
<i>Uitwijkplaats</i>	139
<i>Il vangelo secundo Matteo</i>	140
<i>Qianlong</i>	141
Woestijnvaarders.....	143
<i>Pilaarheiligen</i>	145
<i>Lithotherapie</i>	146
<i>Verticalisering</i>	147
<i>Hongerkunstenaar</i>	148
Nero.....	149
<i>Collis Palatinus (1)</i>	151
<i>Collis Palatinus (2)</i>	152

<i>Collis Capitolinus</i>	153
Alice	155
<i>Wonderland</i>	157
<i>DRINK ME</i>	158
<i>Mind games</i>	159
<i>White rabbits</i>	160
Stedenarchipel (Hermes).....	161
Stedenarchipel: sonnetten.....	163
<i>Calgary</i>	165
<i>Exeter</i>	166
<i>Bingen</i>	167
<i>Wiesbaden</i>	168
<i>Lissabon</i>	169
<i>Fatima</i>	170
<i>Retourvlucht (Polar sunset)</i>	171
Istanbul	173
<i>Aya Sofia</i>	175
<i>Entführung aus dem Serail</i>	176
<i>Stadsmuur</i>	177
<i>Theochemie</i>	178
<i>Archeologie</i>	179
<i>Tijdreizen</i>	180
Zürich (een reisverslag).....	181
<i>Schiphol</i>	183

<i>Aan het meer</i>	184
<i>Onweer boven de Alpen</i>	185
<i>Villa Wesendonck</i>	186
<i>Sternenstraße</i>	187
Sydney	189
<i>Heenreis (1)</i>	191
<i>Heenreis (2)</i>	192
<i>Op herhaling</i>	193
Stedenarchipel: epigrammen	195
<i>Wien</i>	197
<i>Graz</i>	198
<i>Brussel</i>	199
<i>Bosporus</i>	200
<i>Jetlag</i>	201
<i>Coimbra</i>	202
<i>Kaap Sounion</i>	203
<i>Scheldestad</i>	204
<i>Maasstad</i>	205
<i>Düsseldorf</i>	206
Erosexpedities (Aphrodite)	207
De Walkure	209
<i>De Amazone</i>	211
<i>Siegmund</i>	212
<i>Stuifzand</i>	213

<i>Terpenliefde</i>	214
<i>Morning after</i>	215
<i>Predatrix</i>	216
<i>Vergelijkend onderzoek</i>	217
De Walkure (vervolg).....	219
<i>Rolwisseling</i>	221
<i>Kwadratuur van de liefde</i>	222
<i>Überfrau</i>	223
<i>Projectie</i>	224
<i>In Camera</i>	225
<i>Liefdesbrug</i>	226
<i>Domesticatie</i>	227
XX.....	229
<i>Affaire</i>	231
<i>Wedijver</i>	232
<i>Escapade</i>	233
<i>Versje</i>	234
<i>Choreografie</i>	235
<i>Epigram</i>	236
<i>Afwijzing</i>	237
Omzwervingen	239
<i>Peripatetisch</i>	241
<i>Gestalte</i>	242
<i>Aan een ex</i>	243

<i>Andrej Pejic</i>	244
<i>Mahayana</i>	245
<i>Gelofte</i>	246
<i>Locked-in</i>	247
Thuiskomst (Demeter).....	249
Krijt- en ommeland	251
<i>Mergelland (1)</i>	253
<i>Mergelland (2)</i>	254
<i>Het landje (Return of a native)</i>	255
<i>Arborofilie</i>	256
<i>Piaam</i>	257
<i>Ommeland</i>	258
<i>Donkere eeuwen</i>	259
De vijver	261
<i>Vijvernimf</i>	263
<i>Gedenksteen</i>	264
<i>Wensgedachte</i>	265
<i>De vijver</i>	266
Kosmologie	267
<i>Pastorale</i>	269
<i>Belenos</i>	270
<i>Geologie</i>	271
<i>Meditatie</i>	272
<i>In hogere sferen</i>	273

Turandot.....	277
<i>Verboden stad</i>	279
<i>Koorzang</i>	280
<i>Actio in distans</i>	281
<i>In het winterpaleis</i>	282
<i>Proeve van bekwaamheid</i>	283
<i>In questa Reggia</i>	284
<i>Zielsverhuizing (metempsychose)</i>	285
<i>Huwelijksbedfobie</i>	286
<i>Omslagpunt</i>	287
<i>Nessun dorma</i>	288
<i>Voettocht door Azië</i>	289
<i>Noli me tangere</i>	290
<i>Zonsopgang</i>	291
<i>Francesca Patanè</i>	292
Salomé	293
<i>Salomé</i>	295
<i>Sint Jan Baptist</i>	296
Moses und Aron.....	297
<i>Dodecaloog</i>	299
<i>Schoenberg en Wagner</i>	300
Die tote Stadt	301
<i>Mariettas Lautenlied</i>	303
1920	304

Dialogues des Carmélites.....	305
<i>Salve Regina</i>	307
Saint François d'Assise.....	309
<i>Klankspel</i>	311
<i>La joie parfaite</i>	312
<i>Tableau</i>	313
<i>Vogelveldtocht</i>	314
<i>Stigmata (1)</i>	315
<i>Stigmata (2)</i>	316
Tommy.....	317
<i>Brain opera</i>	319
<i>I'm free</i>	320
<i>Listening to you</i>	321
Nixon in China.....	323
<i>Nieuws</i>	325
<i>Luchthaven</i>	326
<i>Handdruk</i>	327
<i>Mao als dichter</i>	328
<i>De Grote Hal van het Volk</i>	329
<i>First Lady</i>	330
<i>Hainan</i>	331
<i>Het vrouwendetachment</i>	332
<i>Dooi</i>	333
<i>Oorlogsgeneratie</i>	334
<i>Zhou Enlai</i>	335
Nawoord.....	337
<i>Les cathédrales englouties</i>	339

Aotearoa.....	343
<i>Waitangi</i>	345
<i>Aotearoa</i>	346
<i>Hine-te-Aparangi</i>	347
<i>Tongariro</i>	348
<i>Wai-O-Tapu</i>	349
<i>Bay of Plenty</i>	350
<i>Rotorua</i>	351
<i>Waikino</i>	352
<i>Auckland</i>	353
<i>Tamaki Makaurau</i>	354
<i>Muangawhau</i>	355
<i>Ringatu</i>	356
<i>Afscheid van Auckland</i>	357
<i>Wainui</i>	358
Artefacten.....	359
<i>De vuursteengroeve</i>	361
<i>Oermuziek</i>	362
<i>Akoestiek</i>	363
<i>Vuur</i>	364
<i>Akkers</i>	365
<i>Overheid</i>	366
<i>Schoonschrift</i>	367

De wil tot weten	369
<i>Hamlet: Act I, Scene I</i>	371
$H \Psi = E \Psi$	372
<i>Vergankelijkheid</i>	373
<i>Leven is oorlog</i>	374
<i>Creationisme</i>	375
<i>Toekomstscenario</i>	376
<i>Tehamana</i>	377
Archeologie	379
<i>Yakutsk</i>	381
<i>Zondeval</i>	382
<i>Nachtogen</i>	383
<i>Droom (Titanic)</i>	384
<i>De Kimbren</i>	385
<i>Arbeid</i>	386
1945	387
Een Liefde	389
<i>De beeldhouwster als beeld</i>	391
<i>Eenmalig</i>	392
<i>Wroeging</i>	393
<i>Benedetta sei tu</i>	394
<i>Film van de dag</i>	395
<i>Zeelucht</i>	396
<i>Bekentenis</i>	397
Gorterstudies	399
<i>Pan</i>	401
<i>Arbeidersschemering</i>	402

<i>Apotheose</i>	403
<i>Slotzang</i>	404
<i>Totaalkunst</i>	405
<i>Kunstenaarsliefde</i>	406
<i>Gorterfragmenten</i>	407
Thuisfront	409
<i>Londen 2012</i>	411
<i>Studeerkamer</i>	412
<i>Bijbelse anatomie</i>	413
<i>Maori voor beginners</i>	414
<i>Huiswaarts</i>	415

LOUTERINGSBERG

Megalithische renaissance

Hortus

Wanneer ik, als de wijzer van een klok,
 Mijn route door jouw beeldentuin vervolg,
 Als fan, als jouw publiek, als jouw gevolg,
 Stuit ik op een megalithisch blok.

De steenklomp, zwaar als een gespleten stam,
 Ontleent zijn indrukwekkendheid, zijn pracht,
 Aan jouw beitelsporen, aan de kracht
 Waarmee jij hem ooit in jouw houdgreep nam.

Zelf lijk je een sculptuur, *une torse de pierre*,
 Een mammoetskaken plantende reuzin,
 Atletisch, rijzig, krachtig, musculair:
 Je brengt jouw ambacht en jouw spierkracht in.

Terwijl een dichter zich met taal uiteen
 Zet, werk, vecht, stoei en worstel jij met steen.

Hortus Arcadië, Park Brakkenstein

Hardsteen

Jij klieft jouw stenen door ze in hun eigen
Vorm te dwingen, zonder ze te breken,
Introverte keien laat je spreken,
Mij breng je met jouw beeldhouwwerk tot zwijgen.

Tekens kerf je in versteende stammen,
Het gladde oppervlak is geen vereiste,
Een deel blijft ruw, een deel zul je polijsten,
Een spijkerschrift ontcijfert beitelschrammen.

Het oogt als grafsteen, als een stenen plant,
Panelen van de tafelen der wet,
Een vechtend echtpaar, naakt, zojuist beland
In hun megalithisch huwelijksbed.

De vele beitelholtes, beiteldeuken,
Zijn ooggetuigen van het harde beuken.

Hortus Arcadië, Park Brakkenstein

Zwerfkeien

Ik zie de ijstijd als een zee van vlokken,
Strandend op een stuwwal als een duin,
Waarin de zware, glaciale blokken
Dreven die jij in jouw beeldentuin

Omtovert tot een kruisweg van arduin,
Tot mammoettanden die de wacht betrokken
Bij het door jou getemde gletsjerpuin
Om goden af te schrikken of te lokken.

De weidse gletsjertongen zijn verdwenen
En ook de reuzen zijn hun stenen terpen
Ontvlucht. Jij bleef om, tussen de morenen,

Hun zware erfenis aan zwerfkeistenen
Hardhandig aan jouw hamerslag, jouw scherpe
Beitel, jouw gezag te onderwerpen.

Atelier

Wanneer jouw handen beitelsporen slaan,
Staken stenen reuzen hun verzet,
Hun diepte en hun inhoud wordt ontzet
En van hun stilteoppervlak ontdaan.

De stroefste keien, zwaar en introvert,
Dwing je uit hun sluimer te ontwaken,
Een steenklomp lijkt een monster die zijn kaken
Voor een ultieme counter openspert.

Verslagen reuzen zijn jouw ambiance,
Een grafsteen, gepolijst tot mammoettand,
Wordt in een mammoetonderkaak geplant,
Jouw atelier: een steentijdrenaissance.

Alsof jij zelf, - stoer, sterk, 1.88 -,
Reuzin wordt, als je beeldhouwt, en reusachtig.

Nogmaals Hardsteen

Jouw beeld lijkt, als een piek, een top, een spaan
 Van steen, op een reusachtig bergmassief,
 Denkbeeldig, onderaards en apocrief,
 Van bikkelhard, oeroud graniet te staan.

Jouw kunstwerk provoceert, daagt uit, spreekt aan,
 Een Michelangelo: evocatief;
 Jouw eigen torso: rijzig, stoer, sportief,
 Zou als een Buonarroti niet misstaan.

Het is alsof jij zelf in dit kuras
 Van steen, in dit versteende pantser rust,
 Omgeven door een wal van rijp en gras,

Wachtend op een held die jouw terras
 Bestijgt en met zijn stuwkracht, met zijn *thrust*,
 Jou uit jouw steentijdsliuimer wakker kust.

Hortus Arcadië, Park Brakkenstein

Witte kerst

De ingesneeuwde aarde lijkt van gips,
Een effen vlakte, braak, gegroefd, abstracter,
Een eik lijkt wel van inkt, als een karakter,
De stalen bruggen: grijs als paperclips.

De noordelijke zon, in zijn ellips
Betroffen, lijkt een maan, omfloerst, compacter,
De dingen ogen scherper en exacter,
Het landschap lijkt ten prooi aan een eclips.

Dit is het dieptepunt, de zonnewende,
Het licht volgt, in recordtijd, de geplande
Route langs de comateuze aarde

Als een goddelijke onbekende
Voor wie zij heimelijk haar beelden spaarde,
Haar drift in ijssculpturen openbaarde.

Kröller-Müller

Zwalkend, liefdesdronken, *girl and guy*,
Over het beschilderde beton
Van een krijtwit Zwitsers Albion,
Een zonbeschenen vlakte van email.

Nauwlettend registrerend elk detail
Van de affaire, van het liaison
Dat zich stilzwijgend tussen ons ontspan:
Jij mijn geisha, ik jouw samoerai.

Het felle, ozonloze, opgehitste
Zonlicht, hard en zomers, brak en splitste
Zich, alsof de sneeuw het Zijn weerkaatste,

Alsof wij tussen Alpenpieken schaatsten
En juist dit licht ons naar een allerlaatste
Onwerkelijke roeservaring gidste.

Tainted love

Aan zee (I)

Aaibaar was je, als een naakte slak,
En als een schelpdier liet jij je ontkleden,
Een diepzeeanemoon in krijstreepak.
Getergde octopustentakels gleden

Tot bij jouw roze zuignapoppervlak,
Jouw grotwand, lubricerend, fel aanbeden
Door handen die jouw lies, jouw huid ontdeden
Van kleding en jouw hielstreek van jouw hak.

Nu lijkt mijn bed van steen: een koningsgraf,
In dromen schuif je steeds weer bij mij aan,
Jouw vlees, bevrijd als koren uit jouw kaf,

Beklijft: in lakens tekenen zich af
Jouw warmtespoor, bewijs van jouw bestaan,
Jouw vorm, jouw ingewikkelde orgaan.

Aan zee (2)

In blanke duinen, uitgespaard in groen,
In een door zand bestoven duinpanplooï,
Beroer ik met mijn klauw jouw visioen,
Heel traag: zoals een roofdier met zijn prooi.

Ik registreer details die ertoe doen
En in mijn brein neem ik op jou octrooi
Totdat ik, met een stoot als een klaren,
Mijn spermanoten op jouw vleesbalk strooi.

Beneden, waar een blakende, eufore
Venus in de branding wordt herboren
Schuimt het water als een spermakraag.

Mijn zaad bedekt jouw buikstreek als een laag,
Een film, en in het duinzand staan de sporen
Van onze worstelingen van vandaag.

Aan zee (3)

Wanneer ik jou in dromen overstelp,
Lijken armen banken in een geul,
Jouw vlees lijkt een sculptuur waarmee ik zeul,
Mijn handen lijken zeewier, lijken kelp.

*Zoals twee deksels van eenzelfde schelp,
Twee vruchten in eenzelfde schil of peul,
Zoals een meerminmoeder met haar welp,
Een Barbara met haar bekeerde beul,*

Zo lagen wij bijeen, ineengevouwen,
Twee uitgetelde bokkers, beurs, knock-out,
Twee afgematte worstelaars, in touwen

Verstrikt, twee nobele wilden in het woud.
Sindsdien zijn wij, voorgoed, uiteen, uit beeld,
Als liefdespaar gekliefd, getweeëndeeld.

Tristan-akkoord

In een hotel, verblijfplaats zonder boedel,
In het heuvellandschap van jouw bed,
Vormden wij een liefdespaar, een roedel,
Vier armen vlochten zich tot strijkkwartet.

De elementen speelden drum en doedel
En onze woorden werden een gebed,
Een hymne op de nacht, die ik bezoedel
Als ik haar in mijn Babels overzet.

Ooit liet jij je bevrijden uit jouw klooster
En dook je onder in mijn sloep, mijn coaster,
Nu ben je van jouw onderstel getuimeld

En oogt jouw spel bemorst, bedompt, beduimeld,
Jouw marmer is verbrost, tot gips verkruiemeld
En solitair trotseer ik mijn zuidooster.

Ontwenningsskramp

Sculpturen die, als zand, als amaril,
Als kwelbeeld met het ochtendlicht verschijnen,
Tegen het decor van de gordijnen,
Zijn staties, incarnaties van jouw wil.

Jouw huid licht blakend op: een schild, een schil
Die jou omhult als een gewaad van lijnen,
Want elke zaadcel is als een bacil
Dat jou zou infecteren met het mijne.

In plaats van frasen, argumenten, woorden,
Wisselen wij *Wesendonck*-akkoorden,
Jouw ochtendvlees lijkt capillair dooraderd

Door trillingsgolven, minuscule koorden,
Een vingertop die door jouw herfstbos bladert
Beseft: een nieuwe liefdeslente nadert.

Beknopte genealogie van het ballet

Het is, als Y-streng in een dansspiraal,
Mijn recht, dat ik, als sterkste, jou, jouw leest,
Omvat en ophef, als een circusbeest,
Als zwaan, als diva, als een drinkbokaal.

Mijn kruis lijkt een skelet, ontziend, ontvleest,
Maar als ik mijn symbool op jou onthaal
En ophef, wordt de nacht een bacchanaal,
Een liefdesmis, onstuimig, die jij leest.

De basiliek verstilt, tot, efemeer,
Jouw vorm tevoorschijn treedt uit zijn asiel
En als een toegewijd, sacraal profiel

Voer jij de dans uit die ik orkestreer,
Alsof je, voor de allerlaatste keer,
Wanhopig hijgend op mijn schouder viel.

Reproductie

Ik wil me in jouw fantasieën mengen
Als onuitwisbaar beeldspoor, als fantoom,
Om jou eenmalig tot jouw piek te brengen
In klankgebieden zonder idioom

En om mijn zaad, mijn Zelf als chromosoom,
In jouw intiemste duisternis te plengen,
Opdat twee biopolymere strengen
Het landschap vormen van een nieuw genoom.

Jouw eicel zweeft, als micro-astroïde,
Als zwervend lichaam in een lichaamsbaan,
Een blanke, minuscule volle maan.

Mijn blikken zijn als spermatozoïden
Op zoek naar de doorpriembare peptiden
In jouw schier ondoordringbare membraan.

Tainted love (continued)

Waiting in vain

Het bed, de tuin, de wijnkaraf, de glazen,
 Zelfs tijd en ruimte, alles staat gereed
 Voor jou, zelfs de sonnetten die ik smeed
 En die jou zouden strelen en verbazen.

Tijdzone, tijdservaring: op jou azen,
 Al is de liefde zelf, zoals dat heet,
 Voltooid verleden tijd en obsoleet,
 Ooit kom je, en dan neem ik jou te grazen.

Soms teken ik de act, de scene uit:
 Jouw voeten, die opeens mijn tuin doorkruisen,
 Jouw ferme, stoere, welbekende, struise

Passen, die beweging, dat geluid:
 Terwijl de bomen *Ring*-motieven ruisen
 Neem ik van jou bezit... Je komt, punt uit.

Venus im Pelz

Mijn droom, mijn favoriete protocol:
Met jouw gestalte (naakt, subliem) te sparren,
Opdat ik in een niet meer te ontwarren
Knoop van vlees jouw vrouwenlichaam rol.

Al is het denkbaar dat, op een bizarre
Dag, juist jij in deze titelrol
Floreert en ik gepend word, in een starre
Strik verstrikt raak, in jouw houdgreep stol.

De dag dat ik als herbivoor gegrepen
Word en jij jouw koele roofdiertanden,
Begerig, als een jagersmes geslepen,

In mijn verblufte huid, mijn overmande
Spieren zet, als afgescheurde repen:
Mijn leven, voor zo'n einde in jouw handen.

Vroege sneeuw

Mijn routes zijn met gouden schilfersporen
Bezaaid, restanten van jouw voetafdrukken,
Reminiscenties van spektakelstukken,
Parcours voor fijnbesnaarde receptoren.

Kon ik jou maar uit mijn geheugen plukken,
Jouw blanke schouder, in mijn greep bevroren,
Op mijn freudiaanse divan drukken
En onderwerpen aan mijn kruisverhoren.

Nu zwerf ik als een afgedreven maan,
Gedoemd om mijn ellipsen te beschrijven,
Als dobber, over weidse waterschijven,

Als plankton in een stille oceaan.
Dit sleep ik met me mee: mijn haak, het ding
Waarmee ik jou beroerde, pende, ving.

Vade retro

De sneeuw heeft, met één streek, als alchemist,
De wereld met haar witte doek bedekt
En ieder spoor, zover mijn blikveld strekt,
Van onze confrontaties uitgewist.

De einder hult zich in een witte mist...
Ooit werd jij uit jouw slaap door mij gewekt,
Nu retardeer ik tot recidivist
Die stapvoets cirkels door het landschap trekt.

Vade retro: terug naar het begin,
Op zoek naar jouw bevroren, nooit beroerde
Postuur dat mij, als premie, als gewin,

In handen viel. Een sneeuwconcert viel in
Toen ik, met slechts één kundig uitgevoerde
Zwaai, jouw vleessculptuur omzichtig vloerde.

Siegfried

Zij overwintert, door een palissade,
Een Albigenzenburcht uit vuur beschut,
In goud verzonken, in haar krijgsgewaden,
Haar schild biedt onderdak, als Alpenhut.

De liefde van twee nobele nomaden,
Door hofgekuip geëxploiteerd, benut,
Eindigt als een lijkstoet, als parade,
Als vuurzee, in tumult en grof geschut.

Zo ook met ons: gevierd, en toen verkwist,
De liefde, ons geschenk en onze wedde,
Jij als vorstin en ik als monarchist,

Ook wij besliepen stranden, tafels, bedden,
De liefde was ons leidmotief, jij wist,
Ik wist, slechts deze liefde kan ons redden.

Parelduikersuite

Ik liet me, opdat overmoed zou lonen,
Als een volleerde parelduiker zakken
In de verstilde genitale wakken,
Jouw vorstelijke, vrouwelijke zone.

Die beelden, als verkrumelde iconen,
Zijn neergeslagen als geheugenslakken,
Als onverwerkbaar aangehechte plakken
In het rifkoraal van mijn neuronen.

Sindsdien werd er geen woord van jou vernomen,
Al hoor ik 's nachts soms godenpaarden briesen,
Je bent al maanden, jaren *hors service*...

Toch vond jouw beeld een blijvend onderkomen
In mij, als een demonische actrice
Neem jij bezit, sporadisch, van mijn dromen.

Scheldegoud

Op de rechteroever van de Schelde
Gloort de dag als in een stenen woud,
Het zonlicht speurt met gele laserspelden
Naar jouw verzonken clitoris van goud.

Het spectrum divergeert tot groene velden
Alsof zich een rivier aan kleur ontvouwt,
Jouw lichaam raakt omspoeld: een toegesnelde,
Gevelde Scheldenimf, bloedjong, oeroud.

De liefde blijft een ruil, een worsteling,
Gebarentaal met ongelijke munt,
Jouw venusheuvel plooit zich tot een ring,

Mijn fallus, hakend naar een hoogtepunt
Houdt zich lang staande als een totemding
Dat in jouw Scheldemonde voor anker ging.

Pilgerfährte zu Wagner

Rue de Newton

Op bedevaart, een literaire reis:
De Eiffeltoren, baken van metaal,
Obelisk van licht en lichtspiraal,
Op zoek naar Wagnersporen in Parijs;

De stad van Baudelaire, waar zijn totaal-
Muziek onthaald werd op infaam gekrijs,
En hij zijn muzikale bacchanaal,
Zijn orgie schreef - kunstmatig paradijs:

Zijn *Venusberg*, waar Tannhäuser zijn snaren
Als stemmingsmeters, bloeddrukisobaren,
Bespeelde, tot hij aan haar greep ontsnapte,

Maar ook vermetel in haar droomgrot stapte
En slaafs de onvolprezen, wonderbare
Opiaten uit haar boezem tapte.

Wagners kunst

Zij gold als onuitvoerbaar: toekomstkunst,
 Als ongenietbaar, maar hij vijlde, schaafde
 Aan Ringmotieven, die hij smeedde, staafde,
 Bij schrijfkramp hakend naar een muzengunst.

Echoscopieën van zijn partituren:
 Hoe *Rheingold* op een divan werd verwekt,
 Es-groot akkoord als klank- en lichteffect,
 En tijdens waterkuren *Die Walküre*.

Depressie gold als tol voor zielsverrukking
 En klankerupties eindigden in spleen.
 Muziek en liefde: climax en mislukking
 Liggen onheilspellend dicht bijeen.

Een biograaf versleutelt zijn dossier
 Tot vak, tot specialisme, tot metier.

Festspielhaus

Een muzikale stolp, een Venusgrot,
Als de modeltheaters van weleer,
Maar uitgevoerd in hout en op een vlot
Drijvend op het Vierwoudstrekenmeer...

Of als theater op een rotsplateau
Bij Biebrich, Worms of Bingen aan de Rijn,
Waar Siegfried, Wodan, Fafner, Fasolt, Froh,
Brünnhilde in hun eigen landschap zijn...

Of Zürich, dissidentenmetropool,
Waar Wagner zich, als componist, als bard,
Als minstreel in Mathilde, zijn idool,
Verliest, met wie hij flirt en brieft en spart...

Zijn kiem, zijn *Festspielhaus*, slaat aan, komt uit,
Maar *auf dem grünen Hügel* bij Bayreuth.

Wesendonck-affaire

Mathilde schenkt, als Muze, inspiratie
 Terwijl hij dicht en componeert en kuurt
 En Otto Wesendonck alimentatie,
Obdach, asiel, een woning in haar buurt.

Tristan en Isolde, hoogtepunt
 Voor Wagner, voor Mathilde, voor een kleine
 Duizend jaar aan klank en contrapunt,
Wagner, c'est moi... Zijn pieken zijn de mijne...

Erotisch-financieel lijkt hij berooid,
 Maar aan zijn Érard-vleugel krijgt hij vleugels
 En *Tristan* wordt, - de muze viert haar teugels -,
 In Luzern en Venetië voltooid.

Hij houdt er zijn belofte, naar vertrouwde
 Gewoonte, hun dubbeldagboek bij te houden.

Dusk in Venice

Zij lijkt het avondlicht dat de bestaande
Wereld als een prisma overspeelt,
Haar blik verschijnt, haar schaduw, naast hem, staande,
Zodra hij op zijn vleugel *Tristan* speelt.

Hoe hij - terwijl de kleurwolk zich verdeelt
In gouden tinten en het ondergaande
Zonlicht oplost in zijn spiegelbeeld -
Met nadruk afstand neemt van het gebaande

En van Mathilde, die het midden houdt
Tussen nimf en arts. Hij oogt *verzehrt*,
Op leeftijd en ontheemd, ontmand, ontvrouwd,

De gletsjer van hun lust desintegreert,
Maar niet haar medicijn: haar pen van goud
Waarmee hij *Liebestod* kalligrafeert.

Twee vriendschappen

Tijdgenoten: Wagner, Baudelaire,
 Vrienden, bondgenoten, evenknieën,
 Symbolisten, dichters, klankgenieën,
 Getergd, geplaagd en chronisch solitair,

Quasigehuwd en quasisedentair,
 Woonachtig in sublieme melodieën,
 Gelaagde, uitgesponnen fantasieën:
Paysages Wagnériens imaginaires.

Te Tribschen, waar eertijds de hooggeleerde
 Nietzsche zijn bezoek bracht, componeerde
 Hij *Überoperen* en *ouvrages majeurs*.

De zwaarte van zijn oeuvre degradeerde
 Nietzsche tot een satellietauteur,
 Tot epigoon, apostel, chroniqueur.

Among the Sierra Nevada Mountains

Het imposante berglandpanorama
Van Albert Bierstadt - Wagner met penseel -
Oogt als decor, als achtergrondpaneel
Voor Siegfrieds dood, Brünnhildes koningsdrama.

Als klankstolp was Bayreuth een visueel-
Akoestisch-geografisch diorama,
Een Beiers Tibet, zonder Dalai Lama,
Een Alplateau, een Wodanesk toneel.

Maar Bierstadts Westen oogt als fotoboek,
Als eigentijdse ridderbiotoop:
Hier plooit zich opera tot bioscoop

En klank tot ruimte, licht tot Witte Doek,
Decor voor clanstrijd, *Gold rush* heroïek, -
En Wagners partituur wordt filmmuziek.

Bemerkungen zum Parsifal

Parsifal

Muziek als klankwoud, klankstolp, kathedraal,
 Akoestisch metselwerk op bergkamflanken
 En in hun graalburcht, als een muzikaal
 Gebouw, wordt daadkracht denken, denken danken.

Tot uitgelezen dissonante klanken
 Vervluchtigt hun meerstemmig avondmaal;
 De speerpuntspeurtocht eindigt op de planken,
 Met slotakkoorden rond een drinkbokaal.

Aandacht is de grondterm, licht en focus,
 Monastieke regels en geboden,
 Muziek als middeleeuwse klankkunstcode.

Zijn testcase: Klingsors droomtuin, als een *locus
 Delicti*... Met een zweem van hocus pocus
 Vangt hij diens speer, diens toverelektrode...

.

Titurel

In zijn kloosterburcht van kalksteenblokken
Heeft hij als afgezwaaide grafsoldaat
Zich in zijn hooggelegen pensionaat
In zangkunst en devotie teruggetrokken.

Dof dreunt, alsof Gods hart het tempo slaat,
Als een verlossend woord, het spel der klokken
Die kruisvaartridders naar het altaar lokken:
De vierde tel valt in een nieuwe maat.

Het koperwerk, het slagwerk, diepe snaren
Veranderen de stammen in pilaren,
Een graalburcht als de grotten bij Lascaux.

Hier plooit zich tijd tot ruimte, rotsplateau
Wordt altaarsteen, Gods woord wordt raadselshow,
Diens bloedkelk blijft zich pralend openbaren.

Amfortas

Een kamgebergte als een stenen zaag,
Gebit van kalksteen, rif van roze tanden,
Bergt Titurels skelet, met in zijn handen
Klemvast, zijn zwaardgevest - zijn sarcofaag.

De graalburcht zelf werd doelwit van een plaag:
Meester Klingsor, die zichzelf ontmande
Uit graalverlangen, weefde, spon en spande,
Uit stemmen en muziek, zijn hinderlaag.

De graalescorte, bijna op de knieën,
Een held die ooit devoot de kelk aanbad,
Stelt nu nog slechts in hydrotherapieën

Zijn hoop. Het slot is één akoestisch bad
Van zalvend licht en Wagnermelodieën,
Op een plooiing van de Montserrat.

Kundry

Subtropische terrassen, vegetatie,
Necromancie met dromende najaden,
Bedreven in hun ambacht om gonaden
Te oogsten, met gebarentaal en gratie.

Zijn komst bewerkt, voorbijgaand, consternatie,
Ze twitteren als vogels en ze baden
In golvend maanlicht, slechts in bloemgewaden
Gehuld, gezang omzeilt een confrontatie.

Dan: ‘middelaarster tussen Oost en West,
Herodias en Lilith, helleroos’,
Manipuleerbaar, schertsend, virtuoos:

Haar droomstem, met de kracht van een orkest,
Breekt in, om hem, gracieus, maar liefdeloos,
Te onderwerpen aan de kuisheidstest.

Klingsor

Jouw barsheid, kilheid, wraakzucht, het sarcasme
 Waarmee jij je luidruchtig, *più forte*,
 Op de kuise graalburchtridders stortte,
 Verhulde hoe jij ooit, uit enthousiasme,

Als lid van haar gevolg, van haar escorte,
 Jouw romp ontmande, na een laatste spasme,
 Voor haar altaar, na een toporgasme
 Jezelf ontvreemde wat er aan jou schortte.

Jij vond, als laatste priester van Cybele,
 Na jaren armoe, travestie en dolen,
 Het bergpad naar de schrijn met de symbolen

Op Montserrat. Het gold, jezelf te helen,
 Symbolisch: speerpunt, graal, als lichaamsdelen,
 Verenigd en verward in jouw *στολή*.

Lohengrin

Zijn riddertong ver kent de blanke groeven
Van onberoerde, maagdelijke kiezen,
Maar nimmer zal zijn fallus in haar groeve
De weefsels defloreren van haar vliezen.

In hun tweekamp kreeg de stuurse, stroeve
Lokale vechtersbaas het voor zijn kiezen,
Met glans doorstond de graalsoldaat zijn proeve:
Het zwaardgevecht als rechtspraak der assisen.

Een klankenaura leek zich te verbreiden
Waar hij zijn Dame naar hun nieuwe leven
En naar hun huwelijksbed als opmaat leidde.

Dan smeekt zij hem, terwijl zij aan zijn zijde
Ligt, zich onomwonden bloot te geven,
De Graal, ontstemd, ontbiedt hem: wend je steven!

Retour de Lohengrin

Jouw ogen zijn het water, zijn het strand,
 Gezien van grote hoogte... Ik *verdien* je,
 Als reddingssloep, als *Chevalier au Cygne*,
 In de feminiene variant.

De lengte heb je en de lichaamsstand,
 Jouw zwanenhals is als een graalinsigne,
 Ik bied je, als een graalsoldaat, mijn hand:
 Beken je tot mijn liefde, en ik dien je.

Waar storm zich rept en wind en lucht zich roeren
 En uitgelaten meeuwen luidkeels krijsen,
 Zou ik jou uit jouw harnas willen hijsen...

Jouw lichaam, schijnbaar achteloos, ontsnoeren,
 Jou eigenhandig in het duinzand vloeren
 Om naamloos, anoniem, jou op te eisen.

Coïtus interruptus (Tristan en Isolde)

Voorstudie: de broeikas (1)

Hoor hoe hun kroon, uitheems en ongerept,
 Hun baldakijn van overzees smaragd,
 Hier als een groene, ademende vracht
 Uit tropenstreken, onder glas verlept.

Hun twijgen zijn als strijkers in de nacht
 Wier tergend lied de glazen hemel dept,
 De geur die hen omhult, die uit hun vacht
 Ontsnapt, wordt door de vensters onderschept.

Merkwaardig, hoe mijn ziel de klanktumult,
 De treurakkoorden van een plant verstaat
 Die zich in grauwe schemertinten hult.

Verscholen bloemen oefenen geduld,
 Maar elke druppel, stremmend vallend, slaat
 De tellen van een haperende maat.

Naar Mathilde Wesendonck, Im Treibhaus

Voorstudie: de broeikas (2)

In de lichtval van de groene hal
 Van glaspanelen die jouw *zijn* omgeven,
 De transparante glazen plantenstal,
 Blijf jij bedachtzaam cellulose weven.

Jouw bladerdek, bedruppeld, lijkt te zweven,
 Geplooid als bloementuin uit *Parsifal*,
 Gefuikte bloemen die hier overleven
 Zijn fnuikende verleiders, *fleurs du mal*.

Wat jij belichaamt, in jouw kas, jouw kluister,
 Ook als de zon jouw dag verlicht, jou *ziet*:
 Dit is jouw eigen klankomgeving niet.

Ondanks het licht, het zonlicht, mijn gefluister,
 Mijn blik, mijn zorg, mijn plantenavondlied,
 Reikhals jij naar een tropischer halfduister.

Naar Mathilde Wesendonck, Im Treibhaus

Voorspel

De avond valt, de groene zee kleurt blauw
En op een weidse vloer van golven deint
Het schip en aan de horizon verschijnt
Het thuisfront, als een kuststrook, als een gouw.

De oversteek was toentertijd een eind,
Een krachtproef, de bemanning is in touw
Met zeildoek. Op het dek: de nieuwe vrouw
Van Koning Mark, als lading, aangelijnd

Als onderpand, als gift, als handelswaar,
Aan het zicht onttrokken, onder zeil...
Tristan koerst, laveert, in allerijl:

De nachtstolp nadert, eeuwig authentiek,
Als liefdesambiance, oermuziek,
De dag is schijn, voorbijgaand, illusoir.

Eerste bedrijf

Zijn euvelheden, normatief omkaderd
Als plichtsbetrachting, worden opgesomd,
Alsof er over liefde wordt vergaderd,
Baltsgedrag, als twistgesprek vermomd.

Tot alles om hen heen plotsklaps verstomt
En hij, terwijl zijn schip de rotskust nadert,
Zijn dameoffer al te dicht benadert
En zij versmelten, en zijn koning komt.

De drift laat zich niet langer ondervangen:
Groots, ongehoord, hun fantasmagorie
Van trage, onwaarschijnlijke gezangen...

Hun eindeloze, boude melodie
Klinkt als geboorte van de poëzie
Uit de nachtmuziek van hun verlangen.

Tweede bedrijf (1)

Het net van onverbiddelijke, starre
Wetten en geboden, deugden, plichten,
Lost op, of laat zich plotseling ontwarren,
De daglichtsluier valt van hun gezichten.

Het nachtseizoen van siderale lichten
Breekt aan: twee minnaars die omstandig sparren,
Elkaar beproeven, provoceren, sarren,
Totdat hun weerstand voor hun drift zal zwichten.

Het bladerbed waarin zij hun ontspoorde
Hunkeringen vierden, niets herriepen,
Zich overgevend aan het lustprincipe,

Verbleekte toen het daglicht hen omgloorde,
Hun liefdesspel (als toonbeeld, archetype
Van liefde) wreed bruuskeerde, grof verstoorde.

Tweede bedrijf (2)

Het wonderrijk van fantasie, de nacht,
Beklijft, ook als het daglicht hem beneemt,
Als aanblik, van nabij, haar naakte vacht
En afstand scheidt, geliefden scheidt, vervreemdt.

De dag is provisorisch, louter schijn,
Een bont gewaad, een baaierd van geluid,
Een lichtfaçade slechts, een lichtgordijn,
De nacht is duurzaam, als een eigen huid.

De nachtlichtambiance, onweersproken,
Waar zij elkaar omhelzen, innig strelen,
Spontaan op hoofse huwelijksrituelen

Trakteren, als benevelde minstrelen,
Wordt als een klanktuin door de aangebroken
Wrede dag vroegtijdig opgebroken.

Derde bedrijf

Het web van muzikale polymeren
Scheurt open in een grauwe dageraad,
Wanhopige akkoorden permutteren,
De hoofdpersoon, in terminale staat,

Kan haar nog slechts als liefdesopiaat,
Als sterfbedpolyfoon hallucineren:
Zij mag haar drogakkoorden prepareren
Opdat het licht in klanken ondergaat.

Zij klinkt als een sirene op een klip,
Haar roes, haar klankelixers krijgen grip
Op haar getergde graal, zijn liefdesstaf:

Het toonkunstdrama wordt een liefdestrip,
Als palliatie, Tristan legt het af
En Kareol wordt zijn familiegraf.

DE STORM

Prospero

Prospero. Being transported
And rapt in secret studies ... All dedicated
To closeness and the bettering of my mind ...
...My library
Was dukedom large enough...

1

In mijn studeervertrek, mijn Alcatraz,
Mijn onderkomen, mijn geleerdencel,
Volg ik jouw spoor, als in een ganzenspel,
Jouw ganzenroute, in mijn bol van glas.

Ik strandde, spoelde aan, als een exoot,
Een pioniersinvasie, zonder spanen,
Een hertogdom ter grootte van een boot,
Op het eiland van de pelikanen

Waar ik mij met mijn boek, mijn toverstok,
In leven hield, me in mijn grot verschans,
Opdat ik ooit, met *actio in distans*,
Jou naar de klippen van mijn rotskust lok.

De naald is weerloos, algeheel ontsteld,
Van jouw kompas in mijn magnetisch veld.

Je was mijn slangengif en mijn triakel,
Wij vormden een Bermudadriehoek: ik,
Jouw ego en jouw heimelijke Ik,
Je was mijn hoop, mijn doelwit, mijn obstakel.

Mijn droom: een duohertogdom, ik wijdde
Mijn beste uren en mijn leeuwendeel
Aan het ambt van intellectueel,
Maar wist, als paladijn, jou aan mijn zijde.

Ik was jouw boom, jij gold als mijn klimop,
Ik was als man, jij was als vrouw geschapen.
Mijn piek: jou als geliefde te beslapen
Op deze zeeomspoelde Alpentop.

Bizarre, onweerstaanbaar interessante,
Ongenaakbaar stoere intrigante.

Ik tegen jou, boosaardig en geslepen,
Een hommel in het vangweb van een spin,
Jouw nagels hadden het op mij begrepen
En drongen kervend diep mijn borstkas in.

Ik zette dwarsgestreepte spieren in
En hoopte dat ik weg zou kunnen strepen
Jouw pandoradoos aan tovergrepen
Tegen bicepskracht: mijn plus, jouw min;

Zodat ik jou omsnoerde, strak omklemde,
Jouw weefsels met mijn harde vezels temde
En jou, hoe jij ook sribbelde, zelfs gilde,

Met één beweging in de hoogte tilde
En uit jouw mantel hees, jou kaakte, vilde,
Jouw bloedsomloop, jouw luchtstroom, stuwde, stremde...

Jij opende de strijd als een atlete:
Stoere dijen, imposante romp,
En met een batterij aan oorlogskreten,
Een provocatie en een wilde stomp.

Mijn hart, mijn kleppen maalden als een pomp,
Mijn hals ontsnapte aan jouw vampierbeten,
Mijn stalen houdgreep maakte dat je kromp
In zwaarte, in de lengte en de breedte.

Toen ik jouw lichaam uit zijn maliënkolder
Als wijngaardslak uit haar omhulsel hees,
Trof mij de glans, de gladheid van jouw vlees:

Een effen vlakke als een jonge polder,
En *sans scrupules*, zonder drempelvrees
Meerde ik jouw lichaam aan mijn bolder.

Heb jij tastbaar, in het echt bestaan,
Of was je louter beeld, een wolk ionen
In het maanlandschap van mijn neuronen,
Een fantasie, denkbeeldig, nymfomaan?

Heb je tegenover mij gestaan,
Of resideer je in de schemerzone
Als een van die denkbeeldige personen
Waarmee ik mij slechts inlaat als sjamaan?

Was je virtueel of levensecht,
Artificieel, geveinsd, of authentiek?
Speelde je toneel, had jij oprecht

Jouw liefde en jouw hoop in mij belegd?
Jouw beeldspoor degradeert tot heraldiek,
Betastbaarheid vervluchtigt tot lyriek.

Sycorax

Jouw plaats van herkomst was de overzijde
Die ik, als ‘onderkomen van de nacht’,
Als mythisch continent te roemen placht,
Waaraan ik dansend dithyramben wijdde.

Jij spoelde met haar aan, met het getijde,
Een onbekende, losgeslagen vracht,
Doorweekt, uitheems, in vreemde klederdracht,
Als Golfstroomplankton zonder vrijgeleide.

Jij bleek een trage minnaar, een geleerde,
Gelaten in gepeins verzonken, zwijgend,
Tot zich jouw ware Zelf manifesteerde

En jij een ander werd, geducht, bedreigend,
Die tiranniek mijn land, voorgoed onteigend,
Als schrale wingewesten annexeerde.

*Prospero. She did confine thee
Into a cloven pine ... a dozen years*

2

Ons passiespel was grillig en complex,
Gevoed door liefde, door het oerverlangen,
De drieste, vitalistische reflex
Die zich ook uit in danskunst, reigezangen.

Nu schilder je me af als feeks, als heks,
Een drogbeeld heb je van mij opgehangen,
Saturnalia van lust en seks
Verzwijg je en ik zou bekneld, gevangen

Gehouden hebben, in een holle stronk,
Mijn Ariel. Ten prooi aan amnesie
Valt onze liefde, in jouw travestie.

Alsof je mij, toen ginds jouw gondel zonk,
Niet aantrof in jouw eilandutopie
Als eilandnimf die jou twee zonen schonk.

Het waren kaperbendes, rovend, kapend,
Die hier te lande jaagden, foerageerden,
Als vissersnetten over het eiland schrapend,
Tegen wie ik mij zo fel verweerde.

Mijn huid had ik bepantserd en bewapend
Als Amazone die zich prepareerde
Op een gevecht, maar toen jij arriveerde,
Nog diep in coma, bij de vloedlijn slapend,

Jouw hand nog aan de spaan die jouw beschermde
Bleek de waarheid krasser, vergezochter:
Een aangespoelde vader met zijn dochter

Over wie ik mij allengs ontfermde,
En die aan mij verknochter en verknochter
Raakte en met toverkunsten schermde.

Dit oord was een enclave in de tijd,
Een kas, een geologische capsule,
Een Juradiorama, een module,
Een openluchtmuseum voor het Krijt,

Een citadel van continuïteit:
Hier dreunde na, het woord, de oerformule
Waarmee Hij aan het Niets, de nietigheid
Onttrok de allereerste moleculen.

Dit eiland, aangedaan door Zondvloedstormen,
Was als een venster, gaf je een idee
Van het primordiale atelier

Waarin de allereerste levensvormen,
De eerste algen, wieren, slakken, wormen,
Zich vormden, op de grens van land en zee.

Op dit eiland had ik mijn kwartier
Gevestigd, als een ingesponnen pop,
Een nymfomane vlinder, azend op
Een desperado of een pionier.

Als een sirene klonk mijn stem, non-stop
Bespeelde ik mijn bekkens en mijn lier
Om een Odysseus, Griek of Arabier,
Naar een pleisterplaats, een tussenstop

Te lokken, maar jij wist mijn stem te temmen,
Al musicerend, magisch-apollinisch,
Zo zag jij kans mijn muzikale linies

Te nemen en mijn klankvulkaan te stremmen;
Mijn waaier aan geluid, jou te sanguinisch,
Op uitgekiende maten af te stemmen.

Ariel

Prospero. Go make thyself like a nymph of the sea;
My delicate Ariel...

1

Ik transformeer me, waar U dat te stade
Komt en excelleer in travestie,
Word een gestalte naar Uw fantasie,
Slanker, tengerder dan een najade,

Met meerminhuid en –haar en broze schoften,
Alsof er schubben aan mijn enkels kleven,
Hopend dat U zich aan Uw belofte
Houdt door mij mijn vrijheid te hergeven.

Ik conformeer me aan Uw boude grillen
Door nauwgezet instructies uit te voeren,
Bestook schipbreukelingen met paskwillen,
Om hen daarna met liedjes te ontroeren,

Maar dit is mijn conditie, mijn rappel:
Dat ik mezelf aldus in vrijheid stel.

Ariel. Full fathom five thy father lies;
Of his bones are coral made...

2

Jouw vader rust, zijn lichaam is verdronken,
Op de bodem in een blauwe zaal
Tussen rotsen, banken en spelonken,
Zijn botten sublimeren tot koraal.

Hij is er nog, zijn vlees is slechts geslonken,
Hij oogt als submarien, diluviaal
Fossiel, met tanden, ogen als een aal,
Een oester, broedend, in zijn bed verzonken.

Als je heel erg diep zou kunnen duiken
Zou je, tussen onderwaterstruiken,
Zijn ingezouten, uitgespoelde resten

Vinden, die naar zout en water ruiken;
Waterdieren bouwen er hun nesten
En schelpen decoreren zijn gevesten.

In dit gewest van water, wind en licht,
Veel westelijker nog dan Finistère,
Ben ik verwekt: een luchtgeest met een air
Als van een elf. Gering is het gewicht

Aan vlees dat mijn postuur elfachtig torst;
Minder dan een man, een mannequin,
Maar met het aura van een prins-dauphin,
Dien ik als rechterhand mijn vader-vorst.

Mijn strottehoofd kan lucht in klank vertalen,
Mijn vingers kunnen trillen als een snaar,
Voor elke stemming heb ik gutturale
Melodieën op het repertoire.

De ondergaande zon lokt met zijn licht
Mij naar het pad dat op de golven ligt.

Ik was haar Cupido, uit zachte aarde
Vervaardigd, die een Venus vergezelde,
Tot zij een reus als mededinger baarde
Wiens omvang, kracht en groeilijn mij ontstelden;

Die alles in een ander daglicht stelde
En mij in lengte spoedig evenaarde
En met een kracht die zich aan lengte paarde
Zijn grepen plaatste en zijn punten telde.

Mijn kracht liet na, hoe ik me ook verzette,
Mijn wil tot weerstand bieden zich ook weerde,
Eigenhandig kon ik niet beletten

Dat hij mij ongenadig molesteerde
Met een Neanderthaleretiquette
Die uit het steentijdstadium dateerde.

Ik leerde, om het vege lijf te sparen,
Mijn vlugge virtuoze vingergrepen
Op webben als op strak gespannen snaren
Te plaatsen. Als hij het op mij begrepen

Had, mij bij mijn polsen of mijn haren
Wou grijpen om me naar zijn hol te slepen,
Dan bracht mijn melodie hem tot bedaren.
Zoals gespierde schippers op hun schepen,

Hun ferme handgreep stevig aan de helm,
Door sirenenzang in trance ontspoorden,
Zo weet mijn klankorgaan zelfs deze schelm,

De reuzenkleuter die mij ringeloorde,
Te vloeren, vast te rijgen: ik bedwelm
Hem in het web, het spel van mijn akkoorden.

Caliban

Caliban. This island's mine, by Sycorax my mother;
For I am all the subjects that you have
Which first was mine own king...
Thou didst prevent me: I had peopled else
This isle with Calibans...

1

Dit is *mijn* eiland, dankzij Sycorax,
Mijn moeder, noem mij loonslaaf, onderdaan,
Een smet op jouw bewind blijft mijn bestaan,
Jouw claim op zeggenschap behoudt iets zwaks.

Ooit heb je mij bij Sycorax verwekt:
Zij was vorstin, jij bent nu heer en meester,
Ik ben en blijf jouw enige subject,
Totdat ik, ooit, jouw dochter overmeester.

Dit is jouw zwakke schakel, jouw impasse:
Dat jouw regime aan mij, jouw kroost en zoon,
Mijn recht misgunt, de rechten van mijn klasse,
Het recht op vrijheid, eigendom en loon.

Noem mij ondier, monster, ploert, een soort
Van wangedrocht, - toch plant ik mij ooit voort.

Caliban. The isle is full of noises...
Sometimes a thousand twangling instruments
Will hum about mine ears; and sometime voices...

2

Dit eiland is vergeven van geluid,
Een zwerm van ijle klanken die het oor
Verdoven: tamboerijnen en een koor
Van stemmen, snaren, bekkens, ijl gefluit

Als een narcoticum voor het gehoor
Waar ik, waar ik mij ook verberg, op stuit.
Dit toonspel zit mij danig op de huid,
Bedwelmend, slaapverwekkend en sonoor.

Bermuda is een muzikaal gewest
Waar nimfen, als een soort van waterpest
Hun waterharpen, ultrahoog gestemd,

Bespelen en de zeewind, ongeremd,
Door de groene haag van bomen zwemt:
Heel de natuur is hier als een orkest.

Dit eiland wordt akoestisch, met muziek
In toom gehouden en gedirigeerd,
Met slagwerk, koperklanken en ritmiek
En orgelpijpen muzikaal beheerd.

Hij moduleert en experimenteert
Met zijn toverstok. Zijn akoestiek
Is psychedelisch: psycho-politiek,
Zijn orgelspel verdooft, disciplineert.

Zijn dissonante ladders, zijn akkoorden
Zijn dwingender dan wetten en dan woorden,
Maar toch begint de zon, de toon te dalen

Van zijn regime. Hij is mijn Louis Quinze,
Ooit blaas ik op mijn schelp een Marseillaise,
Een onversneden Internationale.

Wanneer ik 's middags, bij het matinee,
De klanklunch, bij mijn stammen, droog als kurk,
Neerzigt, als een landarbeider hurk,
Dan zeilt mijn blik soms over de lege zee

Van het heelal en vors ik naar planeten,
Blauwer nog, rechtvaardiger en schoner,
Alwaar ik ooit als enige bewoner
Aan wal zal gaan, van niets meer hoeft te weten.

Ooit sticht ik, als beschavingsrenegaat,
Als marsman, mijn Bermudaparodie,
Mijn eigen paradijselijke staat,
Het prototype van een anarchie.

Waar ik mijn marsland soeverein bewoon,
Steek ik gekroonde heersers naar de kroon.

Caliban. All the infections that the sun sucks up
From bogs, fens, flats, on Prosper fall...

5

Dat alle vliegen, watervlooien, alle
Microben met hun eeuwige gegons
Die de hete zon uit deze spons
Verjaagt, hem ooit bij zwermen overvallen...

Dat alle muggen die in hun cocons,
Hun niet te decimeren mottenballen,
In dit moeras, bij bruggen, bij pontons,
Zich nestelen, zijn oude dag vergallen...

En hem de kust voorgoed onveilig maken
En met hun scherpe, minuscule kaken
Zich aan zijn huid, zijn darmkanaal vergrijpen...

Ik wil niet langer dansen naar zijn pijpen
Uit vrees voor egels, slangen, adders, draken,
Maar leven, vrij, homerisch, als Phaeake.

Ferdinand

Ferdinand. This music crept by me upon the waters...

1

Dit land lijkt vrijwel zeker onbewoond
En toch weerklinkt muziek, in haar cadens
Verstervend: was de primitieve mens
Niet musicus? Iets schalt en dreunt en toont...

Ben ik het eerste menselijke dier
Dat hier vertoeft en strandt, of nummer twee?
Het klinkt alsof dit eiland uit de zee
Tevoorschijn wordt getoverd door een lier.

Wanneer ik van dit landgoed mijn plantage
Maak, dan ruil ik vorsten en geboden
Voor onschuld in: een gouden periode,
Slechts vrijheid, ijdelheid, geen fabricage

Meer, de mens wordt soeverein, geen wet,
Geen cijfers, geen beroep, geen alfabet.

Het schip dat ons naar deze vogelkusten
Voerde was een maritieme kroeg
Die met een lading alcohol in fusten
Vervaarlijk zwalkend door de schuimkraag joeg.

Wij waren grote drinkers, zelfs beruchter
Nog dan Noren, Vikingen of Ieren;
Nu strand ik, met de drank nog in mijn nieren,
Op deze plek waar ik voorgoed ontzuicht.

Ooit ging een schip mij voor, eertijds bezochten
De laatste generaties zoonbidders,
De laatste zoonbiddende druïden,

De allerlaatste lichte Arthurridders
Deze legendarische gebieden
Op nooit gerapporteerde overtochten.

Uitgezet in zompige terrassen
Als nieuwe Adam, als een allochtoon,
In een reservaat van hoge grassen:
Hier vestig ik mijn hertogdom, mijn troon.

De zee heeft mijn gewaden schoongewassen,
Mijn lichaam oogt als nieuw, verrassend schoon,
Kleren lijken hier niet meer te passen,
Ik ben mijn tweede Zelf, mijn eigen kloon.

Hier meer ik aan, slechts hier wil ik regeren,
Door grasland struinen en uit koele meren
Drinken, over kale rotsen kletteren,

Me vestigen, mezelf domesticeren,
Me aan mijn eigen nog te schrijven letteren
Wijden - Robinson *avant la lettre*.

Dit eiland is een vluchtstrook, een terrarium
Voor vreemde dieren waarvoor onze taal
Geen namen heeft, een viskom, een aquarium,
Een onderwaterwereld van koraal,

Een zesde continent, op kleine schaal,
Een stenen telescoop, een planetarium,
De permanente wind maakt een herbarium
Van planten, ieder blad oogt bleek en schraal.

Dit eiland is een vesting zonder poorten
Alwaar, als een Merlijn, een misantroop
De scepter zwaait; een vogelbiotoop

Voor meer dan honderd autochtone soorten...
Dit is de plek waar mij een tweede doop
Ten deel viel, een erotische geboorte.

Anders ben je dan de andere vrouwen:
Voor jou word ik een stam, wanneer de loten
Die aan mijn bast of takken zijn ontsproten
Maar naar jou mogen grijpen, graaien, klauwen.

Je mag een cel als vonnis voor mij bouwen,
Zelfs als ik voor het leven opgesloten
Word, bewonder ik jouw wand van touwen
En dweep ik met jouw boeien en jouw sloten.

Laat mij hier wortel schieten als een boom,
Een kluwen wortelharen, een rizoom,
Als jij je er maar nestelt als een stern,

Wanneer jouw eicel mij, mijn zachte kern,
Mijn inlegvel, mijn code, mijn katern,
Maar inlijft, zich maar voedt met mijn genoom.

Miranda

Miranda. You have often
Begun to tell me what I am, but stopp'd,
And left me to a bootless inquisition...

1

Telkens weer beloofde jij me dat
Jij mij ooit zou onthullen, openbaren,
Mijn plaats van herkomst, wie ik ben en wat
Ik was, aan gene zijde van de baren.

In een wereld zonder dorp of stad
Moest ik het zonder stamboom zien te klaren,
Mijn infantiele kinderbrein vergat
De beeldenweelde uit mijn kinderjaren.

Je maakte mij, jouw dochter, deelgenoot
Van deze reis, van jouw Robinsonade...
Spoorloos zijn de riemen en de spaden,

Verdwenen zijn de resten van de boot
Waarmee ik ooit, als in een moederschoot,
Door de golfslag en de branding waadde.

Hoopvol azend, in het ochtendgloren,
Als Amazone, als geduchte schutter,
In de hoge duinen, als een jutter,
Op jonge, aangespoelde zaaddonoren.

Vanuit mijn boomhut, als een nest of toren,
Mijn huid bedekt met veren als een putter,
Oogt het lijk dat mij zou toebehoren
Op afstand als een rob of lilliputter.

De zon beschijnt, als maan, als bleke lamp,
De zandbank en de aangerichte shade:
Voor mij een nieuw begin, voor hem een ramp.

Slechts om zijn onbetaalbare gonaden
Te oogsten, graaien, in de neveldamp,
Mijn handen naar de buidel met zijn zaden.

Vanaf primordiale rotsformaties
Verkent mijn blik de oevers langs de baai:
De zee brengt eeuwigdurend haar lawaai,
Haar mantra's voort, als teksten zonder spaties.

Van lust verstoken, is het leven taai,
Maar soms verschepen dicht bevolkte naties
Hun overschot, soms hele generaties,
Aan mannen, naar de West of Paraguay.

Ooit landden hier de Vikingen, de Kelten,
Op de verzonken toppen van Atlantis,
Ooit zal een man beseffen waar dit strand is,

De volle zee doorkruisen op zijn stelten,
Bevroeden dat voorbij de einder land is
Eer op de pool de laatste kappen smelten.

Miranda. O brave new world
That has such people in't!

4

Terwijl mijn argusogen langs azuren
Einders scheren, turf ik en bereken
Ik de maanden zonder tal, de uren
Die zonder spoor van erotiek verstreken,

De uitzichtloze, vruchteloze weken,
Want hoe ik ook de golven blijf bekluren,
Terwijl mijn weefsels en mijn bloed verzuren,
De horizon blijft leeg en in gebreke.

Maar mocht hij, op de ochtend van zijn stranding,
Na een ternauwernood geslaagde landing,
Op wind en water of op kerosine,

Alsnog zijn naakte voeten in de branding
Plaatsen, explodeert mijn albumine
En wordt dit oord alsnog een broedmachine.

Miranda. I'll bear your logs the while. Pray, give me that;
I'll carry it to the pile ... It would become me
As well as it does you: and I should do it
With much more ease ...

Prospero. The Duke of Milan
And his more braver daughter could control thee...

Ferdinand. I am subdued...

5

In jouw nabijheid slaat mijn lichaam aan
Gelijk een biochemische machine,
Een overdosis aan ocytocine
Doordrenkt intieme weefsels: Raak mij aan...

Laat mij jou hijsen op mijn feminiene
Schouder, stronk en stam, laat mij begaan,
Een lading stammen zou mij niet misstaan,
Jouw lichaam mist de kracht en de routine.

Door mijn bloedbaan gieren lichaamssappen,
Lust dompelt mij in een hormonenbad:
Ik onderwerp je, androgyne, knappe

Prins, ik pen je, zet je schaak en mat,
Aan deze strooptocht zul je niet ontsnappen,
Ik leg je in mijn bruidsbed op de mat.

XYZ

Geestverwanten (Apollo)

Schrijversgilde

Baudelaire

Als ik door berglandschappen zwerf en spijbel,
Scandeer ik poëzie van Baudelaire,
Wapenbroeder, boezemvriend, confrère...

Les fleurs du mal: mijn moedertekst, mijn Bijbel.
Boosaardig was de aanklacht en de heibel
Destijds, verdorven, antiliterair.

Op de Via Traiana

*Tum inmundo somnia visu
Nocturnam vestem maculant ventremque supinum (Horatius)*

Ik trotseer het hekwerk, de suppoosten,
En neem de weg die ooit Horatius nam,
De steenweg naar Brindisi, naar het Oosten,
Met grint bedekt, destijds, met macadam;

Moe van het gekuip en het gedram,
Het slempen en het copieuze proosten,
Het zwelgen dat zijn darmen slecht bekwam,
Odes reciterend onder het toasten.

In Trivicum nabij Apulië wreekte
Zich de overdaad aan lichaamsvocht
Toen hem, na een afmattend zware tocht,

Onrustig slapend, onder het verbleekte
Firmament, een natte droom bezocht
Die hem besmeurde en zijn hemd doorweekte.

Gnatia (Apulië)

Uitwijkplaats

Ik zocht in het antieke Metaponte
 Pythagoras – hij zag in het heelal
 Een partituur – maar vond slechts stenen klonten,
 De kruimelresten van een groots kristal

En van een universum in verval –
 Een grote geest, actief op vele fronten,
 Het Zijn was hem een kubus of een rondte,
 Het wezen van het Zijn was een getal.

Op de vindplaats, tussen het geëraamte,
 Ontwaar ik, in de hitte van het uur,
 Een ruïneuze tempel, een geraamte,

Een vloerconstructie zonder veel structuur,
 Toch zie ik kans om niettemin mijn naam te
 Kerven in de hoeksteen van een muur.

Metaponto (Basilicata)

Il vangelo secundo Matteo

Een Bijbels landschap, hyper-evangelisch,
 Waar Pasolini zijn Matteüs draaide,
 Niets romantiseerde, niets verfraaide -
 Eerder Aramees dan Israëlich.

Het is alsof mijn cortex psychedelisch
 De geest ontwaart die door het landschap waaide,
 Het Heilig Land, waar Hij Zijn woorden zaaide -
 Geen Palestijnen versus Israëli's.

Je ziet hoe dopelingen zich met Hem
 Verstaan. Dankzij locatie, cast en spel
 Wordt Galilea zichtbaar, wordt Zijn stem

Verneembaar, klinken woorden als appel:
 Matera gloort, als nieuw Jeruzalem,
 Evangelischer dan Israël.

Matera (Basilicata)

Qianlong

De keizer schrijft, gedichten in het klad,
Hij werkt in stilte, heimelijk, verholen,
Aan zijn legaat: een wirwar van symbolen,
Aan zijn nalatenschap: een woordenschat.

Op gepaste afstand bruist de stad:
Beijing, de metropool der metropolen,
Waar duizenden Chinezen en Mongolen
Als mensenmassa's hebben postgevat.

Terwijl hij proclamaties concipieert
En courtisanes konkelen en kletsen
Noteert hij zijn karakters: ouderwetse

Hymnen, impromptus, berijmde schetsen.
Een corps aan literaire ambtenaren
Bewerkt zijn werk tot schoonschriftexemplaren.

Woestijnvaarders

Pilaarheiligen

Eenzaten die de wereld annuleerden,
Atletische iconen, als verstarde
Geraamtes, die het in de hitte hardden,
Onthechte, ongeschoren en verweerde

Sculpturen die aanhoudend mediteerden
En die, als geestelijke avant-garde,
Met zonlicht en met slapeloosheid sparden,
Hun existentie minimaliseerden.

Onwereldse verkondigers, op palen,
In graven die als hemelvoorportalen
Fungeerden. Hun gebed: één litanie

Van wereldschuwheid, medemensfobie.
Het hemelrijk: hun Zijn, hun postmortale
Amerika, hun stilte-utopie.

Lithotherapie

Dit wilden heremieten evenaren
Door levenslang, verschoond van hygiëne,
Als kluizenaars te oefenen, te trainen:
De oude waarheid der Egyptenaren -

Dat zich in wereldarme en serene
Zandwoestijnen goden openbaren:
Één zijn, steen zijn, één zijn met de stenen,
Versteende uitroepetekens op pilaren.

Zo volgden zij, als wereldvreemdelingen,
Een route waaraan niets viel af te dingen
En met hun onnavolgbare excessen

Verwierven zij, na veel schermutselingen,
Vertwijfelingen, wanhoop en tristesse,
Alsnog hun afschrikwekkende noblesse.

Verticalisering

Kort na de aftocht van de legioenen
 Zocht een exodus van heremieten
 Woestijnzand op, een biddende elite
 Van kluzenaars en hongerkampioenen,

Om zich met God in stilte te verzoenen:
 Zonder omhaal, zonder hypocriete
 Commotie, slechts vermanende sermoenen
 En pantomimen zonder rekwisieten.

Zij trachtten, met hun hongertherapie,
 Van stoffelijkheid en σώμα, van opake
 Materie te onthechten, los te raken.

De κόσμος was een cirkel (tweemaal π),
 Het Zijn had twee dimensies slechts, geen drie,
 Slechts God en mens, twee verticale spaken.

Hongerkunstenaar

Nadat hij zich eerst veertig dagen schuil
En stil hield, werd hij Christusvolger, Christen,
Een topattractie voor woestijntoeristen,
Een roerloze bewoner van een kuil.

Spiernaakt, als een der eerste adventisten,
Gaf hij zich bloot aan hitte, kou en vuil
En aan de spotternij van nihilisten
Als levend standbeeld op een marmerzuil.

Hij wist als landvoogd over zijn bloedsomloop
Te heersen, grenzen verder op te schroeven
En uit te treden, elders te vertoeven.

Een mensenmenigte liep er te hoop,
Om hem te volgen in zijn hitteproeven,
Zijn ademonderzoek, zijn hongerdoop.

Nero

Collis Palatinus (1)

Saul en David ben ik: het gedrocht,
Maar ook de herdersjongen met zijn lier,
De vorst die door demonen wordt bezocht,
Maar ook diens pastorale beiaardier.

Mij geldt de praalburcht bij de Tiberbocht
Als woonstee, stad en rijk zijn mijn revier.
Hier werd ik zelf de minnaar die ik zocht,
De androgyne schandknaap van plezier.

De demon ben ik, die mij obsedeert,
Maar ook het citerspel dat mij kalmeert,
En bovenal de onberekenbare

Godheid die het keizerrijk regeert
Met klankspel, akoestiek en citersnaren,
Zoals een herder waakt over zijn schare.

Collis Palatinus (2)

Vanaf de keizerlijke citadel
Draait zich mijn blikveld dralend naar het Westen;
De hemel laait en vonkt, en lijkt een hel,
Ik stem mijn lier en prevel anapesten.

De kosmos lijkt één cynisch, duister spel,
Ik houd me schuil in mijn granieten veste
Gedurende de dagen die mij resten,
Die mij bemeten zijn en die ik tel.

Met sterren uit een vroege periode
Bezaaid: de hemel, hofuin van de goden,
Verblijfplaats van een goddelijke clan...

Sterbloemen, onbereikbare kleinoden,
Begroeten mij, zolang ik keizer ben...
Ginds schalt de lach nog van een plebeëne...

Collis Capitolinus

De doodse kosmos, die ik ga verlaten,
Wiens sterren blaken aan het firmament,
Valt in puzzelstukken, losse staten
Uiteen, in Occident en Oriënt.

De Venustempel is mijn legertent,
Hier heb ik mij verschanst, bij de soldaten,
De helden die om mij het leven laten
En ook de Keizer schrijft zijn testament:

“Gij zoekt mij – ik vergeef het u, voorwaar –
Te doden, niet om mij, maar om de wedde;
Bij stervende Chrysanten in hun bedden

Rust ik, in mijn kribbe, op mijn baar.
Weet dat alleen een God u nog kan redden
En dit is Zijn gebod: bemin elkaar”.

Alice

Wonderland

Carrolls claustrofobisch, absurdistisch
 En psychedelisch dubbelepos *Alice*,
 Zo freudiaans, zo vroeg-surrealistisch,
 Dat het bij taalgeleerden zeer in tel is:

De *playing cards*, orgaanloos en kubistisch,
 Voor wie de *Queen of Hearts* niet slechts een spel is,
 Grillig, onberekenbaar, sadistisch;
 De dwaze hoedenmaker voor wie Alice

De ware, authentieke Alice *wel* is,
 En Carroll zelf, taalkundig, voyeuristisch,
 Voor wie zij, kinderlijk, non-conformistisch,
 De mal, het archetypische model is.

DRINK ME

Zoals mijn liefdeswerktuig slinkt en zwelt
In de aanloop naar een lustduel,
Om in jouw schoot, jouw *rabbit's hole* bekneld
Te raken, als een 'telescooptoestel',

Zo zouden mijn miljarden lichaamcellen,
Mijn weefsels, mijn organen willen drinken
Van jouw DRINK MIJ vloeistof, om te slinken
En jou te vergezellen als libelle.

Dat wij twee types mogen zijn uit *Alice*
Die steeds in lengte en gewicht verschillen,
Elkaar bij toerbeurt pennen, torsen, tillen,
Twee stukken op één schaakbord, twee libelles.

Mind games

Alles is cyclisch, alles heeft zijn tijd,
Zegt Prediker, en alles heeft zijn uur,
Maar *Alice* is, als droom, als miniatuur,
Een spel met plaats, met temporaliteit.

In Lewis Carrolls *Alice* is het Zijn
Stochastisch, post-euclidisch: tijd en duur
Zijn variabel, evenals postuur,
Uitschuifbaar als een telescoop. Soms dijt

Of krimpt de lengteas van haar figuur
En soms lijkt Alice microscopisch klein,
Dan lijkt haar tocht een reis door de textuur,
De weefsels, de dendrieten van haar brein.

White rabbits

Als Alice lijk je sprongsgewijs te groeien:
In lengte kan ik mij niet met jou meten
En zelfs jouw schouders winnen het in breedte,
Maar zonder cake of drankjes, zonder knoeien.

Soms ben ik met jouw lichaam in de weer
Alsof ik krimp en vreemde pillen slik:
Ik streef jouw romp, alsof ik masturbeer
En jij, als fallus, groter wordt dan ik,
Alsof jij groeit, als Alice van Grace Slick.

Stedenarchipel (Hermes)

Stedenarchipel: sonnetten

Calgary

Kubistisch oerwoud, torenhoog gewas
Van staalbeton, vergaderparadijs,
Front van wolkenkrabbers, wit en grijs,
Het licht verbrijzelt op hun huid van glas.

Alles is besneeuwd, als blokken ijs,
En uitgestrekt, kristalrecht, waterpas,
Wereldsteden groeien sprongsgewijs,
Klimmend langs hun verticale as.

De lente lijkt een winterperiode
In de Canadese metropool
Met uitzicht op het grenzeloze Noorden,

De kleurenarme, weidse, stille oorden,
Het langgerekte landschap richting Pool,
Oneindig vloerkleed van bevroren zoden.

Exeter

Er kleeft iets nieuws aan mij, iets onderscheidens,
Alsof ik mij als levende onder de doden
Waag, omstreeks het ochtendgloren, tijdens
Een turbulente, donkere episode,

Haast zonder overheid, hardnekkig heidens...
Voor mij als temporele antipode
Heeft deze tijdreis, als een toekomstbode,
Stroomopwaarts door de tijdstroom, iets bevrijdends.

Mijn blik ontwaart historische contouren,
Ik zie de bedding en de heuvelrug,
De bogen van de middeleeuwse brug

De wallen en de blootgelegde vloeren,
Verlopen dichters, dronkener dan boeren...
Het nuchtere heden ziet mij niet terug.

Bingen

Waar de Rijn zich als een waterzaag
 Een weg baant door een lint van stoere fjorden
 (Één landschap, twee etages: hoog en laag)
 En land met water vecht en Zijn met Worden,

Was Hildegard abdis en met haar orde
 Woonachtig, tussen kluis en wingerdhaag,
 Als kloosterkoor: vocale monochorden,
 Ingemetseld in hun sarcofaag.

In steile oevers zet de Rijn haar tanden,
 Het water kolkt en deint als wassend tij
 En volgt zijn route door de binnenlanden

Als klankmix tussen uitgebeten wanden:
 Maria Ruh klinkt vroom, als een schalmei,
 De overzijde klinkt als Loreley.

Wiesbaden

In de thermen, in de ‘Sprudelwogen’,
Verschijn je, als een levende sculptuur,
Als Rijnsirene met najadenogen...
Slechts door jouw bouw, jouw Loreleyfiguur,

Een meermin waardig, jouw modelpostuur,
In waterdamp zo goed als op het droge,
Plooit zich de avond tot een liefdeskuur...
Mijn blik moet jij verdragen en gedogen.

Slank, gespierd, een kwetsbare atlete:
In de borrelkuipen, in de hete
Ruimtes, in de kille dompelbaden

Taxeer en peil ik jou, als obsolete
Rijngod sla ik jou verbijsterd gade,
Een liefde zonder woorden, zonder daden.

Kaiser Friedrich Therme

Lissabon

De Taag oogt als een meer of als een straat:
Hier expandeerden werelden tot globe,
Wiskundig onderlegde, claustrofobe
Kruisvaartridders werden zeepiraat.

Als plaag verspreidde zich het kiemend zaad
Van hun geloof, als Westerse microben,
Wat Middeleeuwen was, werd 'aufgehoben',
Het Woord werd hartstocht, hebzucht, euveldaad.

Door Jacobsstaf, kompas en wereldkaart
Muteerde kustverkeer tot grote vaart
En boeren maakten riemen van hun spaden,

Verruilden achterland en huis en haard
Voor Rio of Taiwan of Golf van Aden,
Op zoek naar grondstof voor hun Lusiaden.

Fatima

Een Pieterspleinkopie: het platteland
Als vrijplaats, toevluchtsoord voor het massale
Heimwee naar het volkse, pastorale
Geloof, gesanctioneerd van hogerhand.

Maria, spreekbuis van de boerenstand,
Tegen revoluties, atonale
Wanklankdreiging, crisis, wereldbrand,
En met een voorkeur voor Romaanse talen.

Volwassen pelgrims knielen waar zij knielden,
Maar van het landschap van hun wereldvlucht,
Waar boomaanbidders uit een vroom gehucht

Als herdertjes hun kerstspelsessies hielden,
Resteert slechts dit: die ene onvernielde
Steneik en de blauwe openlucht.

Retourvlucht (Polar sunset)

Wuivend wolkendek, een zee van glas,
De zon blinkt als een ei, een rode vonk;
Hoe wonderlijk: een ijsplateau van as
Bedekt het Noorden, waar hij stond en zonk.

Mijn zitplaats aan het raam: mijn kraaienhonk,
Gletsjers slijpen routes door een pas,
De wolken deinen als diepzeegewas
En ik herneem me, na slechte dronk.

Catastrofaal, mijn drankzucht, en morbide,
Neerwaarts ijlt mijn curve, haast rechtlijnig,
Een onafwendbaar trage suïcide,

Alsof ik zelf mijn bloedbaan verontreinig
Met een overdosis herbiciden,
En tweemaal daags mijn schedelinhoud pijnig.

Istanbul

Aya Sofia

Het bouwwerk memoreert een duizendjarig
 Construct, het Byzantijnse wereldrijk,
 De koepel geeft van taaie grootsheid blijk,
 De stilte klinkt meerstemmig en veelsnarig.

Kaarsen met de omvang van pilaren,
 Licht, kleur, architectuur, kalligrafie,
 De waarheid prijkt in letters op de zware
 Wanden: Allah spreekt in poëzie.

Het oogt als eindstation, als einde reis,
 Als pelgrimsoord, het lang verbeide doel:
 De Oost-Romeinse plaatsaanduiding *ΕΙς*

την πόλιν, ‘naar de stad’, werd Istanbul,
 Maar meetkunst (ruimteleer plus godsgevoel)
 Beklijft: architectuur als godsbewijs.

Entführung aus dem Serail

De generaties sultans die hier bouwden,
Stalden er hun uitgelezen prooien,
Courtisanes werden er gehouden
In luxe stallen, luxueuze kooien.

Voor een uitverkoren concubine
Die in hun tulpentuinen zich mocht luchten,
Gold de harem slechts als broedmachine,
Een bouwplan toegesneden op bevruchten.

Ze kwamen als moorddadige bezetters,
Maar revancheerden zich met hun turquoise
Kiosken, waar zij liefhadden en lazten,

Hun tegelkeramiek, hun schoonschriftletters,
Hun Eftelingpaleizen, bloemenvazen,
Als kalligrafen en als tegelzetter.

Stadsmuur

Mijn dagelijkse dagtocht leg ik af:
De mettertijd geslechte en poreuze
Muren dragen Byzantijnse leuzen,
Een strijdbaar opschrift voor een massagraf.

Zonsondergang, ook deze dag zal vallen,
Gelijkgestemde mannenstemmen zetten,
Vanaf nabijgelegen minaretten,
Hun dankwoord in, ten overstaan van allen.

Mijn ziel, heb ik al eerder ondervonden,
Is plooibaar: niet steil antithetisch-kritisch,
Maar veeleer religieus-kosmopolitisch.

Zij weet de boodschap uit belezen monden
In weerwil van beletsels te doorgronden
En denkt haast Oosters, bijna islamitisch.

Theochemie

Moskeeën zijn immense moleculen,
Modellen, maar op goddelijke schaal:
Het woord van God, maar driedimensionaal,
Korancitaten als structuurformule.

De koepel schittert als chemielokaal,
Als chemisch-theologische module,
Als tent van steen, belegd met gouden tule,
Als binnenzijde van een eierschaal.

De *Heilige Wijsheid* blijft het archetype:
Christus maakt het teken met Zijn vingers,
Alsof, zelfs aan barbaarse binnendringers,

Stilzwijgend, met eenvoudige gebaren,
De wet van het heelal zich laat verklaren,
De liefde zich meetkundig laat verdiepen.

Archeologie

Mijn ingebouwde klok verzet haar wijzers:
Ik zoek het aquaduct, de muur, de zuil,
Want onder heden gaat verleden schuil,
De metropool der Byzantijnse keizers.

En elk sonnet, elk dagelijks gedicht
Doet dienst als troffel, pikhouweel of spade,
Zelfs in de drukte op de veerbootkade
Ontwaar ik het verdrongen tijdsgewricht.

Mijn blik slaat acht op schaarse, uitgedunde
Sporen van de Gouden Eeuw der Scythen,
Van Amazonen uit de Griekse mythen,

Waartoe slechts verzen mij de toegang gunden.
De drommen en het heden laat ik schieten,
Mijn opdracht: literaire oudheidkunde.

Tijdreizen

Ik zie, in hedendaagse wereldsteden
Die ik bezoek, slechts hoe ze zijn ontstaan,
Huizen en gebouwen zie ik staan
Die ooit bestonden in een ver verleden.

Niet wat de mensen doen, slechts wat zij deden
Ontroert mij, niets daarvan kan mij ontgaan,
Ik zie wat is geweest, negeer het heden,
De toekomst heeft voor mij nog nooit bestaan.

Slechts de verleden tijd heeft mijn interesse,
Het Keizerrijk: Romeins, ruraal, grootsteeds
En mondiaal, bestaat voor mij nog steeds.

Mijn route volgt een weggevaagd tracé,
Ruïnes zijn voor mij een exposé,
In hoeren zie ik de tempeldienaressen.

Zürich (een reisverslag)

1

Schiphol

Na luttele seconden: Amsterdam,
Maar als maquette, als Madurodam.

2

Aan het meer

Dit is mijn *Baur au Lac*,
Mijn bank, mijn onderdak.

Onweer boven de Alpen

Een droomlandschap, een mythische natuur
Licht op: Zeus zelf noteert in bliksemschichten
Eigenhandig panische berichten,
Een godsoordeel, een kalligrafisch vuur.

Villa Wesendonck

In het park van Villa Wesendonck
Waar hem het echtpaar Wesendonck asiel
Verleende, hem een onderkomen schonk,
Een atelier, waar Otto hem *Obdach*
Verschafte, van een alibi voorzag,
Zit mij Richard Wagner op de hiel,
Ontwaakt in mij diens zielsverhuisde ziel.

Sternenstraße

Weer voert mijn dagelijkse pelgrimstocht
Mij naar hun muzenpark, naar Wagners tempel:
Hier draagt het Zijn diens watermerk, diens stempel,
Hier heeft hij haar bewonderd en bezocht.

Zijn klanken, uitgelezen, uitgezocht,
Die mij als gast begroeten op de drempel,
Vormen een selectie, een exempel,
En werken als een alcoholisch vocht.

En ik bewonder hen, hen alle drie,
Niet enkel hem, ook Otto, ook Mathilde,
Ook Otto was een artistiek genie

Die deze villa concipieerde, *wilde*,
Als een Gesamtkunstwerk van euritmie,
En zij behoorde tot het schrijversgilde.

Sydney

Heenreis (1)

Vanuit mijn raamplaats in de vliegmachine
Verschijnt de wereld op haar eigen schaal:
Weids, uitgestrekt, intercontinentaal –
Ik drijf op lucht, teer in op kerosine.

En in dit zwevend slakkenhuis van staal
Dat mij tot passagierstoestel zal dienen
Passeren wij, bij vorst, de Oekraïne
Van west naar zuidzuidoost, diagonaal.

Naar het Oosten wordt het landschap witter:
Het achterland, een ingesneeuwde stad,
Het thuisfront van een permafrostbezitter

Als velden van een schaakbord in het klad.
De kou slaat toe, genadeloos en bitter:
Juist dan passeert het toestel Stalingrad.

Heenreis (2)

Badend in het maanlicht, onbewolkt,
Als in het tijdsgewricht van Genghis Khan,
Dor, grenzeloos en schijnbaar onbevolkt:
Een middernachtelijk Afghanistan.

Op herhaling

Nu ik zelf Australië bezoek
En sta en staar waar hij ooit stond en staarde,
Waan ik mij een tweede Kapitein Cook
Aan wie, als fel gekleurde, paarse aarde,

Het nieuwe continent zich openbaarde.
Het stond als ontoegankelijk te boek,
Als *terra incognita*, als dode hoek,
Depot voor de verworpenen der aarde.

De bodem oogt als oker, geel en rood,
Uitgedroogd en vruchteloos en dood,
De atmosfeer is onvoorstelbaar heet.

Het leek, toen hij, laverend met zijn boot,
Langs haveloze kustengebieden gleed,
Een landschap van een andere planeet.

Stedenarchipel: epigrammen

1

Wien

Deine Paläste, deine Gäste,
Dein Lärm und dein Getöse
Und wie gespeichert: die Überreste
Von deiner ehemaligen Größe.

2

Graz

Mijn oog, mijn blik volgt, met een kater
Die me meevalt, tweedegraads,
De turbulentie, het geklater
Van de groene Mur te Graz.

Brussel

In het brakke licht, met een door brouwsels
Beneveld en beschadigd brein, lijkt Brussel
Een waaier van beton en glas, een bussel,
Een kleurpalet, een bric-à-brac van bouwsels.

Bosporus

Dolfijnen die hier zwemmen,
Lijken ons te lokken:
Ze stammen van sirenen
Af, die met hun stemmen,
Hun keur aan gonokokken,
Oor en oorschelp spenen.

Jetlag

Bergen, drijvend in de mist
Als een monsterlijk gebit,
Als Juratanden in gelid.

De maan keurt, schouwt het ondermaanse
Nachtelijke, Koreaanse
Landschap als orthodontist.

Coimbra

Intellectuelencitadel,
Boekengrot en boekengalerij,
Woordenbroedkas, glossenkwekerij,
Graalburcht van de geleerdenarchipel.

Kaap Sounion

De Middellandse Zee is ruw
En in de lichtval van de maan
Blinkt elke schuimkop als een kieuw,
Een reuzenzeeslang van Brandaan;
Ik roep de god Poseidon aan:
Hebt u al op dat punt gestaan?

Scheldestad

Jij was mijn wijn, mijn alcohol, mijn ober,
Nu raak ik jou van lieverlee ontwend
En ergens, bij de kathedraal van Gent,
Wordt het weer nacht en najaar en oktober.

Maasstad

De dijk, en de dam in de Rotte
En een Zadkine als mascotte.

Düsseldorf

Voorgoed verwoest, maar lange tijd verscholen
In het Roergebied van stoom en staal:
De Düsselstreek, met vuurplaatsen en holen,
Als schedelvindplaats, als Neandertal.

Erosexpedities (Aphrodite)

De Walkure

De Amazone

Jij had jouw bronstijdmes voor mij geslepen
Als voor een drijfjacht, voor een jachttoernooi,
Naakt viel ik jou in handen, jou ten prooi,
Gevloerd en onderschept, gestroopt, gegrepen.

Jouw ruitertorso, met een verentooi
Getooid, mijn halsstreek: striemen, rode strepen,
Je vilde mij en sneed mijn huid in repen
En dompelde mijn steppeleer in looi.

Aan spierfibrillen deed jij je tegoed,
Aan leverkwabben, nieren, aan mijn bloed,
Je vlocht me tot jouw gordel, met jouw priem

Boorde jij twee gaten in jouw riem,
Terwijl een spermacel, als afscheidsgroet,
Jouw eicel binnendrong, als levenskiem.

Llandudno

Siegmund

Je blijft me als het maanlicht achtervolgen,
Als Amazone in een maliënkolder,
Jouw blik verkent (koel, ijzig en verbolgen)
Het landschap als een nachtelijke polder.

Hormonaal doordrenkt, holderdebolder,
Mijn liesstreek, uit balans, dientengevolge:
Ik wil nog slechts jouw paardensporen volgen
Naar jouw Walhalla, naar jouw godenzolder.

Jouw climax zou ontelbare seconden,
Om niet te zeggen eeuwigdurend duren,
Geliefde met de air van een Walkure...

Ooit worden wij, ontvlamd door onze zonden,
Gelouterd, als verzengende sculpturen,
En het Walhalla wordt een ruimtesonde.

Stuifzand

Ik onderzoek jouw huid, jouw tint, jouw maten
Als haptonoom, bij wijze van massage,
De bouw van jouw gestel, van jouw stellage,
De gouden weefsels van jouw ledematen.

Ik hou je voor een mythisch personage,
Mijn garderobe is wat voor soldaten
Hun schutkleur is, hun veldtochtcamouflage,
Voor als ik mij ooit met jou in mag laten.

Ik wil jouw vlees zien blaken, broeien, trillen,
Bezien of ik jou zomaar op kan tillen
Of dat je tegen mij bent opgewassen.

Misschien dat wij in lichaamskracht verschillen
En dat je mij al stoeiend zult verrassen
En uitkomt in een superieure klasse.

Terpenliefde

Rond middernacht verschijn je, als sculptuur,
Haast levensecht, jouw ribben zijn de spanten
Van jouw goddelijke, imposante
Amazonelichaam, jouw figuur.

Mijn goddelijkste, meest sublieme uur
Breekt aan: ik tracht jou naar het open zand te
Lokken om jou op een eclatante
Wijze, ergens diep in de natuur,

Te vloeren, snel, gracieus, te onderwerpen,
Intens, manhaftig zul jij je verweren,
Vrijuit, uitbundig, zul je duelleren

En zo beleven wij in dit onscherpe
Diffuse licht, waarin wij manoeuvreren,
De liefde uit het tijdsgewricht der terpen.

Morning after

De dag breekt aan, de ochtend is ontwaakt,
Het laken wordt door mij opzij gelegd
En ik beken: hier werd een schreeuw geslaakt,
Hier werd jij, na een wild, subliem gevecht,

Als mijn geliefde op jouw rug gelegd,
Weerspanning overmeesterd, ingemaakt:
Twee geliefden, in gevecht geraakt,
Niet zomaar, speels, maar heftig, in het echt.

Jouw lengte en jouw schouders en jouw bekken
Zijn lichaamsdelen die de indruk wekken
Dat jij, als jij dat wilt, niet zult verzaken.

Toch zul je het niet redden, het niet trekken,
Maar met jouw schouders, met jouw blanke kaken,
Blijf jij als seksatlete indruk maken.

Predatrix

Met jou, als afgetrainde, beresterke
Topatlete met een roofdierbrein,
Worden duingebieden worstelperken,
Ook ik word overweldigbaar, zelfs klein.

Imponerend zijn jouw arendsvlerken,
Wie wil niet het gehavende konijn
In jouw blikveld, in jouw klauwen zijn,
Met snavelbeten zou je mij bewerken.

Jouw arendsblik: een speer die jij lanceerde
En die mijn tors genadeloos blesseerde,
Mijn ribben en mijn borstkasweefsel kliefde.

Slechts als jouw prooi, omdat het jou liefde,
Vond ik alsnog, alsof ik triomfeerde,
Het poortgebouw, de valbrug naar jouw liefde.

Vergelijkend onderzoek

Nu heb ik jou ontmoet: ik nam je op,
De maten van jouw tors en van jouw bekken,
Nu wil ik jou naar ongerepte plekken
Voeren, naar een duinpan, naar de top.

Daar baan ik mij een weg door jouw vertrekken:
Terwijl ik naar je opkijk en jij op
Mijn bekken ligt, wil ik, van onderop
Heel diep in jou, een kind in jou verwekken.

Ik grijp je vast en wil je voor mij winnen,
Jouw huid, jouw huidlaag strelend met mijn vinnen,
Ik *ben* mijn hand: ik loop, ik struin, ik ren

En voel, je bent van vlees en bloed van binnen
En ik betast mezelf, en ik beken
Dat ik ten diepste een geraamte ben.

De Walkure (vervolg)

Rolwisseling

Ik schenk je, voor een etmaal, voor een dag,
Mijn lichaam, en ontvang in ruil het jouwe,
Opdat ik zelf een roofdier onder de vrouwen
Word, en jij mij koestert met ontzag.

Je draagt me naar het strand waar, onder een blauwe
Hemel, jij mij meetorst als een vlag.
Ik delf, in onze Guldensporenslag,
Het onderspit, je neemt me in jouw klauwen.

Jouw goddelijke lichaam zijn en hebben,
In plaats van mijn geslacht, jouw zoogdiersnebben,
Om op een weidse vlakte zonder horden

Door jou als minnaar overmand te worden.
Weerloos in jouw greep, mijn vastgesjorde
Polzen, jouw gevaarte in mijn grebbe.

Kwadratuur van de liefde

Als minnaar was ik lange tijd een dromer,
Een *Minnesänger* en een troubadour,
Maar nu breekt aan, genaakt, mijn liefdeszomer,
Mijn liefdeszomernacht, *été d'amour*.

Je bent zo onwaarschijnlijk mooi en stoer
In jouw nabijheid oog ik trager, slomer,
Je maakt me energieke, autonomer,
En ooit genaakt de dag dat ik jou vloer.

Knevelen doe ik liever dan beschrijven,
Jouw aura is een zwoele, hyperfranse,
Transmediterrane ambiance

Waar in wij, als twee zinderende lijven,
Het liefdesspel in het kwadraat bedrijven
En enkel kunnen winnen of herkansen.

Überfrau

Nooit zag ik iets subliemers, ongewoners,
Dan jouw contouren, jouw luminescentie:
Ik heb je lief zoals ooit bosbewoners
Troost putten uit Diana's existentie.

Er waart hier niets verheveners of schoners,
Mij rest nog slechts één enkele intentie
In dit bestaan: gun mij één audiëntie,
Één nacht - soldij voor dichters. En ik slenter

Naar onze zandverstuiving en je bent er:
Mijn ex is mij nu minder nog dan niets,
Jij bent veel imponanter, excellentier.

Zo gaat het in de liefde, niets om niets:
Jouw *Dasein* wordt beantwoord met een Diets
Gedicht, opdat ik ooit jouw lichaam enter.

Projectie

Je bent een schoonheid en een beest,
Met jouw postuur, jouw blik, jouw armen,
Als een Nederlandse Carmen,
Met jouw imposante leest.

En ik vermoed dat jij mijn warme
Liefde in mijn ogen leest.
Jouw wederliefde, jouw erbarmen,
Vrees ik, denk ik, nog het meest.

Als jij mijn brein kon zien, kon hacken,
De groeves, de verborgen plekken
Die ik benut als bioscoop,

Dan zou je, als een beeld van hoop,
Jezelf als tijgerin ontdekken
In mijn junglebiotoop.

In Camera

Mijn blik is als de lens op het statief
Die jou vanuit een optimale hoek
Belicht, mijn brein is als het witte doek,
Het fotografisch-filmische archief

Waarmee ik 's nachts jouw tors van vlees laat pralen,
Jouw dijen, als gespierde, stoere masten
Die ik mag beklimmen en betasten,
Jouw blik is als een zendmast van signalen.

Je bent het optimum, de grote Squaw
In de evolutie van de vrouw,
De vrouwenvariant van Goliath.

's Nachts dompel ik een replica van jouw
Gedaante in een alcoholisch bad,
Rivalen druipen af, ik wrijf je glad.

Liefdesbrug

Jouw lichaam zien, jouw huid dicht bij me hebben:
 Vingertoppen ijlen vingervlug
 Door het gespierde landschap – *te potrebbe*
Amare - van jouw blootgestelde rug.

Mijn derde hand ontdekt, voorbij jouw snebben,
 Jouw liefdesgrot: mijn weerhaak, bronsttijdplug,
 Mijn vleesgeworden woord, mijn liefdesbrug,
 Mijn rune van het leven in jouw grebbe.

Wij vrijen slechts denkbeeldig, virtueel,
 Op een verlaten, zanderige plek
 Waar ik jou in het zand tot leven wek,

Mild stoeiend, met mijn tanden in jouw nek,
 Hakend naar jouw vlees, - maar ik beveel
 Mijn lichaam bij jou aan, met deze mail...

Domesticatie

Waar stranden blaken, stoere golven brallen,
Word ik door jou als reuzenimf gevloerd,
Door jou als Amazone overvallen,
Geboeid en overweldigd, afgevoerd.

Zodra ik jou in handen ben gevallen,
Ben ik jouw vangst, alsof je met mij 'boert',
Mij om mijn sperma 'houdt', in donorstallen,
En dagelijks taxerend naar mij loert.

Ik heb de scene voor jou uitgetekend:
Hardhandig word ik door jou ingerekend,
Als liefdesbuit gevankelijk opgebracht...

Op een door jou zorgvuldig uitgerekend
Moment word ik gemolken, nog die nacht
Door wurging, zonder omhaal, omgebracht.

Nazaré

XX

Affaire

Denkend aan jouw blakende gestalte
Zie ik jou over weidse plassen roeien
Voorbij de kragen, speurend naar een halte,
Een zandbank om te ankeren, te stoeien.

Jouw woorden, jouw gebaren: toppen, pieken
In mijn bestaan, mijn ruif van troost en zin;
Mijn liefde sijpelt door in mijn replieken,
Ooit, op een avond, gaan we er vol in.

En ooit, misschien wel eerder dan we denken,
Heeft ons liefdeseindspel plaatsgehad,
Dan zijn wij als twee robben op het wad
Die elkaar bezochten in de slenken.

In bossen zoek ik, op ontblote voeten,
Een huwelijksbed van zand, voorbij de route.

Wedijver

In Frankrijk, in zijn busje, in zijn casco,
Breng jij de dagen met hem door, de nacht;
Gelatenheid: ik neem mezelf in acht,
Maar hoop op een *débâcle*, een fiasco.

Jij bent mijn optimum, mijn archetype:
Jouw grootte, jouw contouren, jouw belijning;
Dat minnaars jou, als droomvrouw, als verschijning,
Al 'kenden', onverteerbaar, jou 'besliepen'.

De nacht maakt openhartig en vermetel,
Jouw droomfiguur troont (als een dubbelganger)
Uitdagend en betastbaar in een zetel,
Ik deel in jouw geheimen, - jij bent zwanger;

Een voorgevoel, dat jij mij aan wilt raken,
Zelfs onze liefde brengen we ter sprake.

Escapade

De liefde lijkt een tweestrijd, een ballet,
Een dans: wij variëren in gewicht,
Lang en stoer ben jij, en toch heel licht,
Twee tellen later liggen we op bed.

Als een kubistisch doek is jouw gezicht
Van zeer nabij, ik houd jouw pols klemvast,
Jij koert en kirt en lubriceert en krast,
Terwijl je naar me opkijkt, onder ligt.

Ik haak naar jou en wil mijn zaad jou schenken,
Jouw liefdesgrot met DNA bedenken,
Terwijl mijn lid karaktertekens kerft

En door intieme liefdesbekkens zwerft,
Aangespoord door jouw subtiele wenken,
Ik wil alleen maar dat je het besterft.

Versje

Rijzig en atletisch: jouw figuur,
Van zeer nabij en tastbaar, levensgroot,
Uitdagend als een test case, als een kür,
Want toen je naakt was, gaf je veel meer bloot

Dan vrouwen met een meer modaal postuur.
Soms maak ik 's nachts mezelf weer deelgenoot
Van wat er voorviel in dat ene uur:
Verrichting na verrichting, quote na quote.

Je achtervolgt me: soms neem ik jou waar
In een gezelschap, na een glas champagne,
In iemands knie of schouder, iemands haar;

Dan droom ik van je, vloer je, overman je,
Dan vecht ik met je en dan win ik van je,
Dan ben ik 's nachts nog lang niet met je klaar.

Choreografie

Liefde is voor mij als een ballet:
 Dit is mijn fantasie, mijn aberratie,
 Dat ik jouw vleessculptuur, als ik het red,
 Ergens in de duinen, op locatie,

Met mijn worstelgrepenalfabet
 Bedwing, om jou, met stijlgevoel en gratie
 Als ballerina naar een huwelijksbed
 Te torsen, in het zand; ultieme statie

Van ons passiespel - alsof er draden
 Zijn die onze lichamen verbinden
 Weet mijn gerijm jou altijd weer te vinden...

Dat ik, zoals eertijds Sjeherazade,
 Jou om mijn dichtersduim mag blijven winden,
 Of was dit onze laatste escapade?

Brussel, Jardin Botanique

Epigram

Mijn teksten: een hoos van getemperd geloei,
Een email van jou is een Haiku;
Jouw hemd had de kleur van de heide in bloei,
Als een duingebied dat ik ooit aandoe.

Afwijzing

Jouw Nee-woord, bruusk en cru,
Trof mij als een Fatwa,
Je was mijn Bodhisattva,
Mijn kwelgeest word je nu.

Omzwervingen

Peripatetisch

In het voorjaarspark, de beeldentuin,
 Na de winterkou, het ijs, het kruien,
 De nachtvorst en de eindeloze buien,
 Bolt de ruimte, trekt de einder schuin.

De vijvers zijn als vennen bij een duin,
 Zonder winterkieren, zonder truien,
 Voorbij de hoogbouwpanen en de puien
 Oog jij volmaakt en blank en voorjaarsbruin.

We zijn als duiven die hun til, hun kooi
 Ontvluchtten en hun vluchtverbod negeren.
 Mijn blik, mijn vingertop wil registreren

De tekens, de symptomen van jouw dooi,
 De taal van jouw verlangen in jouw veren,
 Mijn blik spreekt slechts één woord: “(Wat ben je) mooi”

Hortus Arcadië, Park Brakkenstein

Gestalte

De liefde overkomt me, als infectie,
Een bloedbaanplaag die op mijn netvlies slaat,
Een uitzichtloze stemming zonder daad,
Een loze, persisterende erectie.

Wie mij ook vergezelt, jij komt langzij,
Op een wandeltocht of bij een halte
Als kille, persisterende gestalte,
En vordert dat ik met jou stoei en vrij.

Die liefde bijt en brandt en plaagt en knaagt,
Hoewel ik jou als een gesloten boek
Beschouw, jou slechts in dromen nog bezoek.

Zelden heeft mijn lid jou zo belaagd
Als onlangs, dromend, zelden zo behaagd,
Een wonderscène op mijn witte doek.

Aan een ex

Ooit, op een stille nacht, zal ik het pad
Al sluipend naar jouw slaapvertrek betreden,
Laat het mistig, stoffig zijn of glad,
Laat elke weg terug zijn afgesneden.

Boete zul je doen voor het verleden
Als ik met zaad als balsem jou bespat;
Mijn liefde was slechts liefde in het klad,
Een lid uit ijzer zal ik voor jou smeden.

Als een dief sluip ik jouw woning binnen
En mijn bezoek zal niet van lange duur
Zijn, liefste, slechts één wake, slechts één uur.

Ik zal de route vinden naar jouw linnen
En naar jouw schaambeem, naar jouw tandglazuur,
En jou als een waanzinnige beminnen.

Andrej Pejic

Zijn delicate, wassen vrouwenhuid
Tart het label 'seksé' als *Entweder-
Oder*, onwaarschijnlijk tenger, teder
Ogend, zonder moeite naar verluid.

In witte meisjesjurkjes ziet hij uit
Alsof één aai, één duw hem al tenerder
Werpt, een zeemeermin, een frêle bruid,
Zelfs topmodellen ogen stoerder, breder.

Weerloos, spierloos, als een weergaloze,
Uitdagende, maar onbestaanbaar broze
Vlinder, en als speelgoed voor de nacht.

Welbeschouwd een dame: hoe hij lacht,
De hunkerstrekking van zijn liefdespose,
De snijlijn, de gewaagdheid van zijn dracht.

Mahayana

Mijn huid zal glanzen als een Boeddhatand
Wanneer Amida mij op een voorjaarse
Avond, bij mijn net ontstoken kaarsen,
Als bloem geschikt, bezoeken zal als klant.

Uitzinnig blij verzaakt mijn ziel haar schaarse
Banden als zij in een andere stand
Herboren wordt. Voer mij uit dit barbaarse
Lustoord naar Uw smetteloze land.

Mijn frêle bekken vleit zich op een knie,
Ik fascineer, ik balanceer, ik boei,
Acteer als lichte dame, als Kathoey.

Een blik vergaapt zich aan mijn travestie,
Mijn hongerkunsten, mijn anorexie,
Toch boekt mijn ziel progressie - ik ontgroeï.

Gelofte

Maak mij jouw graalsoldaat, jouw Tempelier,
Lidmaat van jouw heimelijke orde:
Voornaam poëzie vult mijn brevier,
Twistgesprekken over *zijn* en *worden*.

Van ridderlijke grootmoed zingt mijn lier,
De liefde moest verzanden, moest verworden,
Maar soms, bij nacht, onthul ik mijn banier,
Omgord ik mij, zoals ik mij omgordde.

Van ridderlijke grootmoed zingt mijn lied,
Ik koester onze liefdesroutes, niet
Om recht te spreken, maar om recht te zetten.

Ooit zal mijn tong jouw blanke tanden betten,
Vlak achter het omhulsel van jouw lippen
Verschijnen zij, als smetteloze klippen.

Locked-in

Hij was een meester in het stelpen, dimmen,
Van liefdesdrift, zat opgesloten in
Zijn eigen vlees, geremd, verlamd, *locked-in*...
Haar dijen, als twee torenhoge schimmen

Doemden voor hem op, hij klom er in,
Geprikkeld, aangetrokken door het glimmen,
Als ranken die een pergola beklimmen,
Reikhalzend naar een gade, een mannin.

En op een wonderbare nacht verscheen
Haar lichaam, niet als droom of fantasie
Ditmaal, maar echt: haar lies, haar schulp, haar bekken

Meldden zich in vivo en ter plekke
Om zijn geremdheid en zijn lethargie
Te temperen, zijn libido te spekken.

Thuiskomst (Demeter)

Krijt- en ommeland

Mergelland (I)

Het Gulpdal maakt weer ruimte voor de nacht:
De dag is pittoresk, een mozaïek,
De nacht daalt neer als klamme akoestiek,
De dingen worden stilaan thuisgebracht.

Het lijkt één grote wissel van de wacht:
De stilte zinkt en plooit zich tot muziek,
Tot klankstolp, als één weidse basiliek,
Het water gulpt naar Gulpen en Maasbracht.

Onzichtbaar zijn de takken en de twijgen,
Het bos lost op, zijn duisternis, zijn zwijgen
Raakt met de oertijdwildernis verweven.

De nacht omhult, omsluit ons: een eigen
Vorm van Zijn, een oude vorm van leven,
En onze zonden worden ons vergeven.

Mergelland (2)

Ooit bewoonden wij de boerenstulpen
Uit leem, gevlochten takken, mergelblokken
En eikenhouten spanten opgetrokken
In de Geulvalleien rondom Gulpen.

Viermaal per etmaal galmden traag de klokken,
Dan traden wij, de Lieve Heer om hulp en
Bijstand smekend, schuw uit onze schulpen,
Van deugzaamheid werd zonde afgetrokken.

Want religiositeit was rekenkunde,
Ethiek was een balans van goed en kwaad,
Als eindterm gold de smetteloze staat.

Van Rijckholt tot Cadier en Keer en Bunde
Gold liefde als een zonde, onverdunde
Seks als zondigheid in het kwadraat.

Het landje (Return of a native)

Het is alsof de bomen mij hier horen,
Mijn wederkomst ontwaren, mij herkennen,
Alsof ze, met onzichtbare sensoren,
Mijn silhouet traceren, peilen, scannen.

Alsof ze, stomverbaasd dat hun verloren
Zoon zich meldt, toch spoedig aan mij wennen
En met hun biochemische antenne
Zich laven aan mijn olfactoire sporen.

Ik laaf me aan het aura van hun geuren:
De oude tuin, de boomgaard, oogt verwilderd,
Het Vincentachtige palet van kleuren

Lijkt met een effen groene laag beschilderd,
Maar dit heeft zich verdiept, ontgroend, gemilderd:
De sympathie waarmee ze mij bespeuren.

Gronsveld

Arborofilie

Zwervend door de soortenrijke bossen
Zag ik in wortelstronken tempelresten
En om mijn toekomstperspectief te testen
Zocht ik naar wervelbotjes om te tossen.

Vogels, bonte spechten, bladertrossen
Als daken, torenspitsen, kraaiennesten
Vormden prehistorische orkesten -
Gecompliceerde ritmes mocht ik hossen.

En uitgehost, gelouterd, zocht ik tussen
De bomen, de lianen en de lussen,
Een jonge beuk of berk met gladde bast

Om in haar dons, terwijl ik haar klemvast
Omarmde, bronst en libido te blussen -
Haar stam omhelzend, kwam ik uit de kast.

Piaam

De vroege, nog heel vage
Horizon, de kragen,
Ganzen strijken neer
Op het IJsselmeer,
Het terpdorp als een eiland
In een zee van weiland.

Ommeland

Woonachtig voor één etmaal op een terp:
Een eiland in een zee van gras en klei,
De wereld is één ommeland, één wei,
De hemel is lichtblauw, de einder scherp.

Heel strak, rechttoe rechtaan is het ontwerp,
Zoals een modernistisch schilderij,
Met hier en daar, als schip, een boerderij -
Een klankgebeuren zonder onderwerp,

Een leegte waarin kuddes roerloos grazen
En herbivoren traag hun grasdorst lessen,
Waarin het terpdorp oprijst als oase,

Als bloemenduin, bevrijd van Bijbellessen:
De blikken die ooit Bijbelteksten lazen,
Gunnen nu het landschap hun interesse.

Garnwerd

Donkere eeuwen

Een schemerzone: vochtige contreien,
Een landschap zonder steden, zonder staat,
Slechts nederzettingen en boerderijen,
Een heidens werk- en vestigingsklimaat.

Men sliep, ontwaakte met de dageraad,
Bewerkte met de hand de landerijen,
Bevorderde door arbeid het gedijen
Van vee en groenvoer, zonder voos gepraat.

Er heersten slechts het water en de tijd,
Men sloeg slechts acht op weersomstandigheden,
Zaaide volgens eeuwenoud beleid

En huwde, baarde naar beproefde zeden,
En praktiseerde, zonder overheid
Of staatsbestel, de clanrechtvaardigheid.

De vijver

Vijvernimf

Mijn vijver is een *Festspielhaus*: Bayreuth,
Een blakend Alpenmeer, maar kleiner, anders:
Waternimfen zijn mijn salamanders,
Het dak, het oppervlak dempt hun geluid.

Ze happen teugjes hemel met hun snuit
In de beschutting van de oleanders
En paren, voeden zich en schieten kuit
Als concurrenten en als medestanders.

Ik staar, als stenen denker van Rodin,
Alsof ik op de oever ben geplaatst,
Gelaten, contemplerend, haast hautain,

Naar een gladde, frêle mannequin,
Een nimf, aanvankelijk, maar op het laatst
Woglinde, op haar mooist, haar delicaatst.

Gedenksteen

Mijn vijver is een onderwatereiland,
Hol, niet bol, een wak in het gesteente,
Een onderwaterwoud, een wuivend weiland...

De salamanders vormen een gemeente -
Tot relikwie verbrokkelt mijn gebeente
Na het verscheiden van hun Schepper-Heiland.

Wensgedachte

Slanke salamanders foerageren
 In hun onderwaterwoud, ze jagen
 Als minuscule draken, als grijpgrage
 Watersauriërs in krijttijdmeren

Wier overschotten, sinds hun expireren,
 In ongerepte, ondergrondse lagen
 Liggen opgebost en opgeslagen
 Tot wij hun stenen resten exhumeren.

Als hedendaagse Plesiosaurus dook je
 Zwemmend naast me op, je kwam langs zij,
 Wachtend op het naken van het tij...

Ik volg je en belaag je en bestook je
 En overweeg, als titel van een sprookje:
De spermatozoïde en het ei.

4

De vijver

Katten staren, in extase,
Naar het grazen
Van de vissen,
Azen, azen,
Grissen, grissen.

Vissen
Die naar voedsel vissen.

Kosmologie

1

Pastorale

Een herder, aan het open vuur gekluisterd,
Bedreven in het wakker blijven, waken,
Neemt de kosmoskoepel waar en luistert:
Zijn nacht is één onafgebroken wake.

En dat wat door het daglicht wordt verduisterd,
Het ondoorgrondelijke en opake,
Blijkt hemelsbreed te tintelen, te blaken:
De herder staart, terwijl de ruimte fluistert.

Een weidse oceaan van sterren zindert:
De lichtzee die het zonlicht ons verhindert
Te zien, gaat zich aan zichtbaarheid te buiten.

De nacht breekt aan, het fletse daglicht mindert,
De in het veld verspreide herders uiten
Hun eerbetoon met trommels, ratels, fluiten.

Belenos

Dag in, dag uit blijf ik als zonlicht rijzen,
Goudgloeiend opgaan, stijgen, klimmen, dalen,
Om metropolen met een bad van stralen
Te irrigeren, met hun glaspaleizen.

Door ijle luchttheaters blijf ik reizen,
In cirkelbanen langs de ruimteschalen,
Slechts om mijn persistentie te bewijzen,
Het maximum uit elke dag te halen.

Blakend op hun fel verlichte vellen,
Op huizenhoge ladders met twee sporten,
Prijkt de huid, de glimlach van modellen

Op wie een godheid uit zou willen storten
Zijn licht, Zijn zaad: een zonnegodescorte,
Gestrande en gestrikte metgezellen.

Geologie

De aarde is een afgekoelde hel,
Een sediment van zondigheid en schulden,
Maar ook een Gaia die haar blanke vel
In een gewaad van groene planten hulde.

Terwijl de aslaag zich tot bergen krulde,
Kromp de vuurzee tot een trits vulkanen,
Waarna de drooggevallen oceanen
Zich met immense watermassa's vulden.

Maar in de gloeiend hete, rode kern,
De infernale metallurgenschoot,
Een onbezocht, verborgen, subaltern

Gedeelte, schieten deeltjes uit het lood
En zindert het theater van de dood
Nog na, als in de cirkelgrot van CERN.

Meditatie

Op mijn grasmad, in een Boeddhasit,
Ontvouwt zich als een bloemkelk mijn astrale
Aura en ik kapsel in en bid
En oefen mij in competenties stalen:

Onthechting van het licht, van het brutale
Zijn, van eigendom en van bezit...
Ooit begonnen wij als nocturnale
Wezens, in een wereld in zwart-wit.

De tijdsdimensie kwijnt, lost op, verdwijnt,
Uitgevlakt wordt elk besef van duur
En voor mijn geestesoog doemt op, verschijnt

De lege wildernis van het Siluur -
Mij deert haar kleffe uitgestrektheid niet,
Mijn ziel verhuist, ik word een trilobiet.

Epiloog: in hogere sferen

Uitmuntend onderzoek behoeft geen franje,
 Toch siert uw wand dit door een *fan* geschreven
 Sonnet. Het thema werd me opgegeven:
 “Uitzicht, toren, engelen, champagne...”.

Hier zag ik op een avond bloot zich geven
 De afgenomen zon in een oranje
 Wolkenzee, bij daglicht zo verheven,
 Aan de vergeelde kroon van een kastanje.

Dit is de hemel van de filosofen,
 Maar ook mijn tiende zin, mijn derde strofe,
 Hier wordt in grondbegrippen uitgemeten,

Gepeild, de evolutie van het weten,
 De actuele avondcatastrofe,
 De einder strekt van Griekenland tot Lethe.

Bij de opening van het *Centre for the History of Philosophy
 and Science*

VERZWOLGEN KATHEDRALEN

Turandot

Verboden stad

Boven de muren, de scharlaken vanen,
Het rode hart, de zetel van de staat,
Verschijnt de maan als bloedeloos gelaat:
De maan en Turandot, twee bleke manen,

Twee lichaamloze hoofden zonder organen...
De tempels en pagoden van brokaat
Omfloerst zij met haar koele, diafane
Sluier, met haar ijzige gewaad.

Op palen prijkend, hoofden van onthoofde
Prinsen, als bebaarde en besnorde
Ridders, een geliquideerde orde,

Een dertigtal lugubere verloofden:
Hen viel het toe, door haar Mongoolse horde
Standrechtelijk gekeeld, gespietst te worden.

Koorzang

Bij de portieken van het poortgebouw
 Verdringt zich, vol verwachting, haast eufoor,
 Een volksoplloop: het schuim, het Pekinggrauw,
 Een proletarisch Aziatisch koor,

Weeklagend, wispelturig en sonoor,
 Bloeddorstig, maar bij vlagen vol berouw,
 Als een getrouw publiek, een trouw gehoor,
 Ter plekke, als een kop rolt voor een vrouw:

Onaangeroerd, een aanblik, een gestalte...
 De prinsen die men er decapiteert,
 En als *memento mori* empaleert,

Wier hoofden men op stokken etaleert,
 Zijn vorstenzonen van niveau, gehalte,
 En van een hoog testosterongehalte.

Actio in distans

De maan omsluit levenden en doden:
De spookgestalten van de omgebrachte
Vrijers, in uitheemse klederdrachten,
De geel belegde daken en de rode

Vaandels, de betegelde pagoden,
Waar men in kosmostempels hemelkrachten
Bezweert met pentatonische akkoorden,
De keizerlijke zwanen in hun grachten...

En Beki Turandot verschijnt, genaakt:
Haar geur, haar aura en haar stemgeluid,
De weerschijn van het maanlicht op haar huid...

Zijn ziel wordt, als een snaar, betast, hij raakt
Akoestisch visueel bedwelmd, ontwaakt,
Niets is er dat zijn libido nog stuit.

In het winterpaleis

De sneeuwkraag op de vijvers blinkt als schuim,
Fonkelend in het lichtspel van de sterren,
Vrij van wolken die het zicht versperren,
Een diepe leegte is het hemelruim.

De Zoon des Hemels kent geen plichtsverzuim,
Met aan zijn voeten telgen uit de verre
Gewesten, Russen, Turken, zelfs een Khmer. En
Dan, met één beweging van zijn duim

Richt zich de Keizer tot zijn onderdanen
Vanuit de hoogte, tronend op zijn troon,
Een uiterst traag gebaar: de Hemelzoon

Verheft zich als een levensecht icoon
En naast hem troont zijn wrede, inhumane
Dochter, Turandot, in haar soutane.

Proeve van bekwaamheid

Zij nadert, met het aura van een sfinx,
Een telg van Genghis Khan, half vrouw, half tijger,
Met het postuur van een Mongoolse krijger
En met de bloeddorst van een steppelynx.

Zij neemt het woord. Een slaafs cortège, links
En rechts van haar, flankeert haar, haar bedreiger
Trotseert zij met één blik, zoals een reiger
Een kikvors priemt, betoverend als een jinx.

Zij wil, als dochter van Mongoolse stammen,
In rijzend maanlicht schitteren en vlammen,
Gehuld in zijde en in rendierhuiden:

Voornaam, hardleers, weerspanning, bruid der bruiden,
Maar deze prins vermag haar cryptogrammen
Keer op keer, tot driemaal toe, te duiden.

In questa Reggia

“Als maanadept en prehistorisch lid
 Van onze clan, jong, maagdelijk en rein,
 Werd zij ontmaagd, vermoord; haar graf, haar schrijn
 Ben ik, haar doodscreet nam van mij bezit.

Laat dit paleis, dit poortgebouw, dit plein,
 Waar 's nachts het plebs van Peking, in het wit
 Gehuld, de maan verwelkomt en aanbidt,
 Voor haar, en voor mijzelf, een grafzerk zijn.

De maan en ik: twee ongeschonden bloemen,
 Nooit zal een minnaar mij de zijne noemen,
 Nooit geef ik aan jouw blik mijn lichaam bloot”.

Hij luistert toe en in zijn blikveld doemen
 Twee manen blakend op. Hij houdt zich groot:
 Drie raadsel voor één leven, of één dood.

Zielsverhuizing (metempsychose)

Zij zint op wraak, uit naam van de onteerde
Lo-u-ling die, als een archetype,
In haar sublieme lichaam incarneerde
En haar met een voorouderlijke, diepe

Seksualiteitsvrees infecteerde.
In Prinsen die slechts dromend haar besliepen
En toch hun roemloos einde niet ontliepen,
Zag zij de Prins die Lo-u-ling bruuskeerde.

Al eeuwen rust zij in haar grandioze
Tombe, als een aanklacht tegen hem,
Aan haar dankt Turandot haar liefdeloze

Gelofte, haar fobie, haar angstpsychose,
Haar doodskreet vindt een echo in haar stem,
Haar aria is als een requiem.

Huwelijksbedfobie

Omringd door courtisanes die haar kleedden,
 Met kroonjuwelen, met haar zijden sjerp,
 Verschijnt zij bij de ingang van haar terp,
 Haar tempelpiramide, dertien treden,

Als een fantoomprinses uit het verleden:
 Haar gang oogt traag, haar stem klinkt ijzig scherp,
 Een steppedochter als een kunstvoorwerp
 Bestiert de hoofdstad onder de wereldsteden.

En Turandot scandeert - de prins zal bloeden -
 haar raadselrijm, besluipt hem als haar vangst;
 De onbekende gast blijft op zijn hoede,

Aanvaardt het tweegevecht. Moed duurt het langst,
 Slechts onuitsprekelijke huwelijksangst
 Lijkt Turandots hardvochtigheid te voeden.

Omslagpunt

Hij weet de rijmorakels die zij dichtte
Te duiden, elke duiding is een stap
Op weg naar haar, één trede van de trap,
Maar voor haar troef lijkt hij alsnog te zwichten.

De liefde lonkt, het Rijk, het keizerschap,
De lampionnen die haar huid belichten,
Maar onweerstaanbaar is de *force de frappe*
Van Turandots berijmde bliksemschichten.

Zij nadert, in de lichtval van de maan,
Als demon, als fantoombeeld, als sjamaan:
Haar geur, haar blik, haar stem, haar vis-à-vis...

Hij stokt, veert op, geeft antwoord op vraag drie,
Scandeert haar naam - hij heeft haar hint verstaan -
De dissonant zwelt aan tot melodie.

Nessun dorma

Mijn krachten wil ik met de jouwe meten,
Jouw divan wordt mijn aardse paradijs,
Jouw woorden, laat ze giftig zijn als beten
Van tijgerslangen, hard als Arctisch ijs.

Want zelfs als sfinx, met de mij toebemeten
Raadsels bracht je mij niet van de wijs
En al het andere mag je van mij weten,
Maar niet mijn naam, mijn naam geef ik niet prijs.

De slaap zal jou vanavond niet verkwikken,
Al heb je ooit de steppe met haar sleeën
Verruild voor luxe bedden. Met jouw blikken

En sluwe raadsels zul je mij niet strikken,
Onthoofde vrijers, wrede krijgstrofeeën,
Zijn niet bij machte om mij af te schrikken.

Voettocht door Azië

Haar tegenpool, de schuchtere Liù,
Exceleert in lijdzaam tolereren:
Uit dienstbaarheid, in weerwil van gedoe,
Volgt zij gedwee haar uitgespeelde heren.

Bedelend, in afgedragen kleren,
Beleeft zij, uitgeput en levensmoe,
Een onvoorzien en fnuikend rendez-vous;
Puccini zou slechts dit nog componeren:

Haar voettocht, bar, genadeloos, blootsvoets,
Eindigt als een uitzichtloze reis
Bij het portaal van Turandots paleis

Waar zij haar laatste klaagzang onverhoeds
Ten beste geeft ('U die zich hult in ijs')
Als primadonna van de zwarte toets.

Noli me tangere

“Raak mij niet aan” - zij snauwt, verlamd, ontsteld
En zwijgt, bevriest, haar trotse, kalme tred
Verstijft. De wereld lijkt één huwelijksbed;
Het volk, de cast, de garde ruimt het veld.

De ochtend gloort, de maan verbleekt, de held
Omhelst haar, grijpt haar, kust haar en besmet
De ijsprinses, de steppedochter met
Het virus van zijn drift, opdat zij smelt.

De nacht, het zilverblauw van haar opalen
Mantel, haar mimiek, haar celibaat,
Haar raadsels, haar onteerde familiale

Demon, zelfs de tint van haar gelaat:
De nieuwe, onbekende Aziaat
Maakt alles flets en broos, doet kleur verschalen.

Zonsopgang

De zon komt op, de berken en de elzen,
 Zo-even nog in duisternis verborgen,
 Beseffen wat de tekenen behelzen:
 De nacht moet wijken voor de dag van morgen.

Zij leek zo ongenaakbaar opgeborgen
 In haar scharlaken pij, haar rendierpelzen,
 Nu staat hij in zijn recht, haar te omhelzen,
 Om haar, voorgoed, een keerpunt te bezorgen.

De ruimte plooit zich, een gekleurd tableau
 Wordt zichtbaar, op gekrulde tempeldaken
 Tekenen de uitgesneden draken

Zich af, en in een keizerlijk château
 Weten handen meester zich te maken
 Van haar onschendbaarheid, van Turandot.

Francesca Patanè

In Giacomo Puccini's Onvoltooide
 Vertolkt zij, onnavolgbaar, charismatisch,
 Ongrijpbaar, archetypisch Aziatisch,
 De rol van de gekroonde en gekooide

IJsvorstin die met één kus ontdooide,
 Waarna zij zich, hautain, aristocratisch,
 Alsnog met warme liefdesklanken tooide,
 Al blijft het slotduet vrij problematisch.

Turandots Siberisch-obsolete
 Kosmos was akoestisch: duizend manen
 Zongen, net als zonnen en planeten,

Erupties van stervormige sopranen -
 In Patanè herleeft dit transhumane
 Geluid, waarmee geen diva zich kan meten.

Salomé

Salomé

In illo tempore, op het dakterras
Van zijn vesting aan de Dode Zee,
Danste in het maanlicht Salomé,
De dochter van zijn vrouw Herodias:

Een εἶδολον, een zilveren gewas,
Een bleke vlam, een blanke scarabee -
Voor hem als viervorst, als diens protegee,
De jarige Herodes Antipas.

Een in de Bijbel vastgelegde *act*...
Zij leek de maan die aan de hemel hing,
Wier naaktheid door een sluier werd bedekt,

Speurend naar een dood of levend ding:
Een prooi, een bruidegom, een sterveling,
Een hand, een hoofd, een partieel object.

Sint Jan Baptist

Wat hij, in zijn anachoretencel,
 Uitbrengt, met een heremietenblik,
 Is onheilspellend, onbegrijpelijk;
 Hij leeft voor God, een mens is niet in tel.

Voor hem is het bestaan slechts ijdel spel,
 Een kille ziel, een ander type Ik,
 Een *God verhore ons*, een Samuel,
 En elk gebaar verstart tot zenuwtic.

Soms dreunt zijn stem, gedragen en trefzeker,
 Als van een vrome baritonpartij,
 Een troosteloze, lichaamloze spreker:

*Ontbied die vrouw, wier bed een zondenbeker
 Is. Waar huist, verblijft, waar zetelt zij?
 En dagvaard haar, opdat ik haar kastij!*

Moses und Aron

Dodecaloog

Onzichtbare God, laat mij Uw atonale
Stem niet horen; vraag mij, voor den volke,
Uw dodecafonie niet te vertolken,
Bespaar me Uw akoestische signalen!

Tonaliteit, hoezeer ook uitgemolken,
Blijft de smaak van het publiek bepalen,
Het volk verkiest sublieme bacchanalen
Boven grondtoonloze donderwolken.

*Ik tormenteer jou met Mijn klankkristallen
Omdat Ik harmonie en consonanten
Uitban, jou als voorbeeld stel voor allen:*

*Jouw twaalftoonstelsel, Mijn intolerante
Systeem, en wie zich tegen jou blijft kanten
Zal ook bij Mij in ongenade vallen.*

Schoenberg en Wagner

Hij radicaliseert, als antipode
 En erfgenaam, diens radicaliteit,
 Verschoond van reuzen, Rijndochters en goden,
 Van heidendom en hyperheftigheid.

Consonantenweezin als methode,
 Het trauma van de atonaliteit:
 De arbitraire toevalstoon als ode
 Op de klankkleur van de nieuwe tijd.

Etwas vom Wagner sitzt ihm doch im Leibe:
 Vernieuwingsdrang, diens hang naar chromatiek,
 Naar compromisafkerig *Übertreiben*.

Zijn breuk, zijn *Neuanfang* klinkt als repliek:
 Dodecafonie als *Antwortschreiben*
Zu Wagners 'Judentum in der Musik'.

Die tote Stadt

*Mariettas Lautenlied***Paul**

Zij komt, en met haar resurrectie komt
Een einde aan mijn Brugse dodenwake,
Eurydice zal andermaal ontwaken,
Het duister wijkt, de stilte zelf verstomt.

Mijn kamer is een crypte, een kapel,
Een ambiance van herinneringen
Aan haar, maar zij zal aanstonds binnendringen
Als evenbeeld, fantoom, visioen, model.

Marietta

Een duister oord, *gespenstig*, diabolisch!
Ik speel mijn spel: ik zing, acteer en geef
Me voor haar uit, alsof ik tweemaal leef.

Rozen, spiegel, shawl en luit: symbolisch,
Ein Lied gehört dazu, een melancholisch
Lied: "Geluk, dat mij beschoren bleef".

1920

Frank betreedt als psychotherapeut
De klankstolp van Pauls *Todesfantasie*:
Spiegel, haarlok, jurk, japon en luit,
Elk ding is *sacer*, als een relikwie.

Franks tussenkomst werkt als een therapie:
Pauls overdracht, de teruggekeerde bruid
Waar hij, euforisch, in zijn roes, op stuit,
Daarna: zijn cocaïnelethargie.

In de doodse stilte galmt en schalt
Haar stem; haar beeld, haar aanblik, haar *Gestalt*
Verschijnt als hersenschim, als archetype.

Herhalingsdwang: hoe trauma's en vergald
Genot de doodsdrijf in hem wakker riepen,
Haar *Fort und Da*, voorbij het lustprincipe.

Dialogues des Carmélites

Salve Regina (Kruisgang der Karmelietessen)

Zij bleven hun van hogerhand bij wet
Verboden liturgie, hun clandestiene
Regels trouw, hun bedelorde dienen:
Hun dienstbaarheid is hoorbaar in hun tred.

Met handen blank als kaarsvet, stearine,
Die zij gevouwen houden, in gebed,
Begeven zij zich richting guillotine,
Een boud Marialied wordt ingezet.

De valbijl valt en kliëft, een wervel spat
Uiteen, maar één voor één, haast onverschrokken,
Buigen zij voor ijzer, loodzwaar, glad,

Het hoofd: alsof, door dit vlijmscherpe blad,
Van hun gezang, geëscorteerd door klokken,
Bij elke klap één stem wordt afgetrokken.

Saint François d'Assise

Klankspel

Een bedelorde: vaders, broeders, zonen,
Kruisen die zij op hun schouders hijsen,
Het snerpen, tsjilpen, tikken, krassen, krijsen
Van vogelstemmen, ijle vogeltonen,

Obscure, atonale, ongewone
Geluiden, middeleeuwse rieken, zeisen,
Beproevingen die monniken vereisen,
De eindeloze, trage, monotone

Litanieën die zij luidkeels zingen,
Hun pastorale operapartij,
De deemoed waarvan schaarse handelingen

Getuigen, ongeschoeide wandelingen
Op weg van priorij naar priorij,
Dat alles trekt als klank aan ons voorbij.

La joie parfaite

Waar uitzichtloosheid woekert, zaai ik hoop,
Waar onrecht heerst of onvolmaakte vreugden
Gedijen, plant ik minderbroederdeugden,
Waar ik me barrevoets vertoon of loop,

Laait het klokkenspel van vogelstemmen
Op als Hof-van-Eden akoestiek;
Het geldt, de ezelmens in ons te temmen
Met poëzie en engelenmuziek.

Wie de kerk van Christus wil herstellen,
Vangt zijn werk, zijn arbeid bij de wortel
Aan: bij kerkgebouwen en kapellen,
Een bouwval wordt kapel met metselmortel.

Het is opdat ik ziel en lichaam kuis,
Dat ik vertwijfeld uitzie naar een kruis.

*Tableau***Broeder Leo (recitatief)**

Door alles wat zijn vogelsnavel spert,
 Door alles wat zich in de bossen roert,
 Door alles wat er zingt en fluit en koert
 En nu zelfs aanzwol tot één fluitconcert,

Door Gods muziek, die hem aldus gewerd,
 Werd Broeder Frans dusdanig overvoerd
 Dat hij het haast bestierf: zoals, besterd,
 De hemel innerlijk een snaar beroert.

Broeder Frans (Litanie)

Geloofd zijt Gij, o Heer, o hoogerwaarde
 God, ik zeg U dank voor zuster aarde
 Die mensen draagt en voedt en voor haar bloemen,

De grassen en de bloemen die zij baarde,
 En die zich op Uw vaderschap beroemen,
 Bij duizenden, zich onze zusters noemen.

Vogelveldtocht

Vogels zwermen alle kanten uit,
Alsof zij zo het einde van de tijden
Door kruis na kruis te trekken, voorbereiden:
Van Oost naar West naar Noord en weer naar Zuid.

Langs elke as verbreidt zich hun geluid,
Laat zo ook onze boodschap zich verbreiden,
Wie rondtrekt vindt de vogels aan zijn zijde
Als metgezel, als minderbroederbruid.

Het leven is een kruis, maar dan als ladder:
De maanden en de jaren zijn de sporten;
Laat, ongeacht het stoten en het horten,

Het buigen, het verkrommen, het gebladder,
Elke ziel zich op die ladder storten,
Met vogels als een hemelse escorte.

Stigmata (1)

De stammen die tot peilers, tempelzuilen
Verstarren, tot immense klankpilaren,
Verheffen zich als goddelijke snaren
Tot waar de allerijlste wolken puilen.

Laat mij vannacht Uw lijdensweg ervaren,
In Uw woud van kruisen waar slechts uilen
Zich krijsend in Uw klankwoestijn verschuilen,
Laat hier Uw foltering mij wedervaren.

Het bergmassief oogt als één lege, zwarte
Zee, één klankgeruis vervult de harten
En het gehoor van die hier ademhalen.

Laat Uw frequenties op mij nederdalen
En in mijn vlees Uw wonden openhalen
Opdat ik zelf versterf als man van smarten.

Stigmata (2)

Te gronde gaan is in Uw ogen slagen,
Alleen door ongerechtigheid te dulden
Verwerven martelaren troost en hulde;
Het kruis dat ik nu draag zal mij ooit dragen

(Wanneer ik naar Uw hemelse, vergulde
Sferen zweef, Uw gouden sarcofagen);
Door mijn handen werd Uw pen geslagen:
Zie hoe mijn vingers uit ontzetting krulden.

Laat mij (zoals Gij zelf eertijds op Goede
Vrijdag) als een offerande bloeden,
Bloedend, stollend op een crucifix.

Uw kruisdood was een grote letter X
Als overbrugging van de dood als Styx,
Hij draagt en schraagt mijn zelfkastijdingswoede.

Tommy

Brain opera

Subliem, doeltreffend, elk gitaarakkoord,
The Who, de bandbezetting: helden, goden;
See me, feel me... Tommy neemt het woord
Als blinde, flipperzieke hersendode.

Al vroeg, in een obscure episode,
Raakt zijn hersengroeiproces verstoord
En door het trauma van de vadermoord
Verwatert de latentieperiode.

Maar dan, als flipperster en fenomeen,
Verover hij de flipperkastlokalen,
Bevrijd, immuun voor optische signalen:

Ik kom, speel, overwin en entertain...
Vingeratletiek, paranormale
Kunst, muziek als hallucinogeen.

I'm free

Tommy is ontwaakt, ontketend, vrij:
Wie blind was kan weer zien, wie stom was, spreken,
Muziek vermocht de spiegel stuk te breken,
Versplinterd is het harnas van gelei

Dat hem omgaf, aan diggelen, bezweken
Aan een weergaloze drumpartij
En volgelingen, wachtend op zijn teken,
Brengh hij als zijn gehoor devotie bij.

Indringend zijn de ritmes, de vibraties,
Het klankgeweld dat Townshends vingers smeden,
Muziek slaat aan waar tests en observaties

Faalden. Na mentale deprivaties
Wordt Tommy als een medium aanbeden,
De fakir kan in hem naar buiten treden.

Listening to you

Autistisch, ongeneeslijk schizofreen,
Maar nu een meester in zijn discipline,
Niet te overtreffen, schijnbaar één
Met flipperkasten, met de speelmachine

Die vlugge vingers virtuoos bedienen;
Zijn brein leek onherstelbaar, heel ver heen,
Nu bulkt zijn lijf van de adrenaline
En gaat hij voor in een massaal noveen

Als ster, als kampioen der kampioenen...
En ik, in zijn gevolg, in het gehoor
Van deze goeroe, deze rocktenor,

Heb deel aan muzikale visioenen
En in zijn kielzog zie ik de miljoenen,
Een bergmassief beklim ik in zijn spoor.

Nixon in China

Nieuws

In de dageraad, de koude lucht,
Ben ik het nieuws, de tijd, de *common sense*:
De wereld houdt op mij haar telelens
Gericht. De kloof van koude oorlogszucht

En oorlogsdreiging heb ik overbrugd
In het belang van Homo sapiens:
De handdruk, Zhou Enlai als medemens,
Mijn Chinareis als een Apollovlucht.

Zij reisden van de aarde naar de maan,
Maar ik passeer de Stille Oceaan,
Een kleine stap, een fabuleuze sprong,

Zet voet op deze plek, de landingsbaan,
Het territorium van Mao Zedong,
Beschermer van mijn plaag, de Vietcong.

Luchthaven

De vliegtuigtrap, die dienst doet als balkon,
 De militairen, in hun legerjacks,
 Maar ook het Witte Huis, het Pentagon,
 Het thuisfront, voor de beeldbuis, als flashbacks:

De zenderkleuren die de luxaflex
 Passeren: *stars and stripes* op het gazon...
 De landingsbaan, mijn lach, mijn Rubicon,
 Tweeduizend mijl ten noorden van Saigon.

In het Noorden waait een kille föhn
 En nimmer was Amerika zo ver
 En ben ik wel van *home support*, van steun

Verzekerd? Koper klinkt: een legerdeun,
 De looper lokt, mijn politieke ster
 Die hoger rijst dan die van Kissinger.

Handdruk

In de koele Pekingochtend landt
Mijn *Air Force One* als hemelse machine,
Badend in een walm van kerosine,
Met mij als officiële afgezant

Aan boord. Ik lijk een foto in een krant
En leid, met een ampul amfetamine
Steeds binnen handbereik, een zeer geziene
Delegatie, druk en schud de hand

Van Zhou Enlai, premier en kameraad:
Alom geklap en geapplaudisseeer,
Het landschap, grimmig in de dageraad,

De vreemde, onbekende atmosfeer,
Soldaten, eerst nog stevig in de maat
Marcherend, presenteren hun geweer.

Mao als dichter

Mao Zedong als dichter, literator:
Als Kissinger en Nixon hem bezoeken,
Verwijlt hij als geleerde tussen boeken,
Als filosoof en dichtende dictator.

De massamoordenaar, de instigator
Van revoluties, culturele breuken,
Grossiert in sibillijnse zedenspreuken
Als mensenkenner, tijdgeestobservator.

In Berkeley verslinden de studenten
Zijn verzen, universiteitsdocenten
Doorvorsen zijn verzamelde geschriften,

Vervlechten maoïstische fragmenten
Met slogans, boekentaal, intransigente
Gedachten over doods- en levensdriften.

De Grote Hal van het Volk

Oost en West zijn als twee klankheelallen:
 Hoe wonderlijk klinkt hier mijn favoriete
 Muziek! Akoestisch valt er te genieten
 En kan de ambiance mij bevallen.

Miljoenen volgen via satellieten
 Mijn *dinner speech* ten overstaan van allen:
 In eeuwigheid beklijft, in hun dendrieten,
 Elk misverstand dat ik mij laat ontvallen.

“De reis begint, een nieuwe lange mars:
 Van nu af aan wordt onze wereld beter...”,
 Maak deze expeditie uit voor farce

Of show, of schijnvertoning, ik ben wars
 Van cynici en slinger, als debater,
 Slechts lofspraak, dankbetuiging door de ether.

First Lady

Menshoog zijn de opruiende karakters,
Als revolutionaire hiërogliefen:
China als een land van duizendakters,
Gespeeld voor maoïstische kaliefen.

Vrouwen in bermuda's, rank geschapen,
Lichtvoetig en atletisch, die te wapen
Gaan en onderdrukkers decimeren
Met buitgemaakte bajonetgeweren,

Met handgranaten die als castagnetten
Klinken in de dans der bajonetten,
Met trommelsalvo's zonder amnestie,

En tromgeroffel, oorlogspoëzie,
Maar naast het plein bezichtigen cadetten
Het praalgraf van een oude dynastie.

Hainan

Het China van de palmen en de tropen,
De bamboewouden en de vruchtensappen,
De vissersdorpen en de zeelandschappen,
Van zwoele, soortenrijke biotopen

Verschijnt als achtergrond in bioscopen
En als decor van moeilijk te behappen,
Genadeloze, moeilijk te belopen
Routes. Strijd wordt sport en bergetappe.

Een bataljon van onwaarschijnlijk stoere
Frontsoldaten van de tweede sekse,
Bedreven in het vuren en het vloeren,

Het revolutionaire oorlogsvoeren:
Met snelle, onnavolgbare reflexen
Ontzetten zij de onderdrukte boeren.

Het vrouwendetachement

Wu Qinghua oogt weerloos en onwetend
Maar dan: door haar belagers uitgejouwd,
Mishandeld, uitgehongerd, vastgeketend,
Ontsnapt zij naar het kokosnotenwoud.

Daar wordt zij opgejaagd en door notoire
Ploerten in bandietenuniform
Afgetuigd. Haar redding is een zware
Abrupte, onvoorspelde tropenstorm.

Zij vindt het tentenkamp, het kampement,
Het virus van de strijd wordt virulent,
Het landhuis wordt (versterkt, bewaakt, ommuurd)
Omsingeld. Wu Qinghua legt aan en vuurt...

Dit alles uitgevoerd in uiterst rase,
Afgemeten, virtuoze passen.

Dooi

China's uitgestrekte arealen,
 Door honderden miljoenen consumenten
 Bevolkt, die naar een politieke Lente
 Haken, naar in vrijheid ademen.

Na een lange reeks catastrofale
 Revolutiejaren de detente,
 Na revolutionaire kannibalen
 En hongerjaren, verse nutriënten.

“Mijn weg, mijn route was een nieuw boeddhisme,
 Een serum tegen vals subjectivisme”,
 Fluistert leidsman Mao, met baret.

Hij zegt zijn vers en klimt uit zijn portret,
 Als *founding father* van het maoïsme,
 En reciteert en rookt een sigaret.

Oorlogsgeneratie

Hij kende de geluiden van het landen
Van jagers, en de beelden van de drommen
Soldaten die een heuvelrug beklommen
Op weg naar lege, zwaar bevochten stranden.

De mariniers, bewapend tot de tanden,
Het exploderen van Japanse bommen,
De stilte voor de val, de rookkolommen
Als quasireligieuze offerande.

Daar deed hij op, in zijn soldatenpak,
Wat hij later nooit meer af zou leren:
Uit onrust overmatig transpireren,

Uit zenuwachtigheid of ongemak.
Want ook als eerste wereldburger stak
Zijn huid al snel in zweterige kleren.

Zhou Enlai

Het nachtelijke duister houdt mij wakker...
We rukken op, de lucht is bleek en grauw,
De atmosfeer klef, broeierig en lauw,
Het licht komt op, de lijnen worden strakker...

Het water, in de putten, wordt snel brakker,
Het ochtendglorien, als een roze dauw,
Vernist, omfloerst een ondergrond van blauw:
Een epitheellaag over een dodenakker...

Alsof de zon de zonen van het leger
 Balsemde eer zij te gronde gingen
 Voor Mao Zedong als massamoordenpleger.

Wie is er zonder smetten en integer?
 Ik overleefde al diens zuiveringen,
 Maar word geplaagd door frontherinneringen.

Nawoord

Les cathédrales englouties

Opera als landschap 'na de schok',
Alsof, sinds Arnold Schoenberg en Max Planck,
Zich in de sfeer, de zone van de klank,
De toon, de akoestiek een ramp voltrok:

Tektonisch onheil, onderaards amok,
Een nucleair en hachelijk va-banque,
Rampspoed op de schaal van Ragnarok,
En opera verzonk als Doggersbank.

Maar het *Gesamtkunstwerk*, door atonale
Invasies overlopen, opgegeven,
Door Theodor Adorno afgeschreven,

Herrees, wist in dit postdiluviale
Milieu als klankfantoom te overleven,
Beklijvend in verzwolgen kathedralen.

ENTROPIE

Aotearoa

Waitangi

De blauwe baai trekt enkel dagtoerisme,
Geen volksoploop, geen menigten, geen stoeten,
Toch kruiste hier modern imperialisme
De Polynesische migratieroute.

Hier onderschikten, naar de geest der tijd,
Zich opperhoofden en gezagsbewaarders
Van een volk van stoere kanovaarders
Aan de Britse soevereiniteit.

Vervolgens, door geschipper en gehussel
Met namen, werd de oude tijd verbloemd:
Nieuw-Zeelands nieuwe hoofdstad werd vernoemd

Naar Wellington – omdat hij ooit, bij Brussel,
Napoleon versloeg, dat maakt beroemd -
En Kororāreka werd domweg Russell.

*Aotearoa**Kupe en zijn vrouw Hine ontdekken Nieuw-Zeeland*

Hun tocht: één zeetocht, zonder interruptie,
 Met een atlas van gevlochten takken;
 De oceaan bleef leeg: één effen, vlakke
 Spiegel, en de hemel: één eruptie

Van wolken, kleuren, sterren en signalen
 Waarmee zich, zonder cijfers, zonder meten,
 Reisdoel, koers, positie liet bepalen –
 Als een cijferloze vorm van weten.

De ochtend gaf zich aan op land beluste
 Kanovaarders bloot, de nevel klaarde
 Op en zij ontwaakte en ontwaarde

Een lange witte wolk; hij leek te rusten
 Op eilandgroepen, zwarte bergen, kusten:
 Haar blik had land ontdekt, rotsvaste aarde.

Hine-te-Aparangi ('dochter van het volk')

Zij droeg haar stafkaart van de oceaan
 Als sieraad om haar hals: een zeewiersnoer,
 Een schelpenarchipel van paarlemoer,
 Elk schelpje was de top van een vulkaan.

Ze koersten doelgericht, beheerst, behendig,
 Ook als de dag door helse, grandioze
 Regenval werd zoekgebracht met hozen,
 Haar lichaam bleek schrikbarend weersbestendig.

En zoals Boeings 's nachts op kano's lijken,
 Glijdend boven een gouden metropool,
 Zo gleed hun kano, zonder om te kijken,

Onder een sterrenstad met duizend wijken:
 Één glimwormgrot van evenaar tot Pool,
 De sterrensluier werd haar aureool.

Tongariro ('aan Zuidenwind ten prooi')

De zon, die in Nieuw-Zeeland in het Noorden
Staat, verdrijft de nevels van de flanken
Van de besneeuwde, goddelijke, blanke
Majestueuze, stoere, onverstoorde

Kraters. En de langgerekte, slanke
Kauri die zich met hun ongehoorde
Groeikracht door de biomassa boorden,
Zijn hier niet omgewerkt tot turf of planken.

Dit landschap is een bergplaats van relictten:
De slapende of schijnbaar uitgedoofde
Vulkanen zijn als mythische, onthoofde

Reuzen die, na grimmige conflicten,
Waarbij ze moordden, huishielden en roofden,
Zich mokkend in een constellatie schikten.

Wai-O-Tapu ('onaanraakbaar water')

Toen de natuur veel jonger was en woester
 Dan nu, was dit de aanblik die zij bood:
 Bodems rood als ijzer, grauw als lood,
 Of zwavelgeel, gekarteld als een oester.

Het brouwsel kolkt als giftige champagne,
 De aarde damp, de zwaveldrab bezinkt
 Als gele modder of als zwarte inkt
 In puisteenbekkens van gestold oranje.

De aarde was een andere planeet:
Das Sein war wie ein chemisches Labor...
 Elders is natuur gestolde woede,

Hier brouwt zij nog haar mengsels, klotsend heet,
 Haar pap, hier bleef zij kneden, kleuren, bloeden
 En alles oogt heel zuiver óf heel goor.

Bay of Plenty

Ooit gleden hier Maori in hun prauwen
 Door zinderende, blakende, sublieme
 Golven, en in weidse, hemelsblauwe
 Watermassa's plantten zij hun riemen.

De hoge, maagdelijke, maritieme
 Bergen leken lichamen van vrouwen,
 En in hun bekkens, als besneeuwde gouwen,
 Schitterde, als gletsjerijs, hun hymen.

In deze baai werd hongersnood gelenigd,
 Maar wie het ook maar waagde er te landen
 Werd doodgeknuppeld, omgebracht, gestenigd,

Waarna men hem onthoofde en ontmande;
 Een clancultuur, door zang en dans verenigd:
 Een taalgroep die een oceaan omspande.

Rotorua (St. Faith's Church)

Even wisselvallig als het weer
Of als de paardans van de zwarte zwanen
Zijn de kleurformaties van het meer,
Deinend tussen slapende vulkanen.

De witte koppen: als Maorikrijgers,
Betroffen in een opgewonden, snelle
Stormloop, op de kade, op de steigers,
Voorover stortend binnen vijf, zes tellen;

Maar in het kerkraam, op een glazen plaat,
In glas geëetst, in Korowai-gewaad,
Verschijnt de Heer, als gids of bruidegom,

Gebarend, of ook ik te water kom:
Dit beeld verzinnebeeldt, in woord en daad,
Geloof, het 'wezen' van het christendom...

Matteüs 14: 23-31

Waikino ('bezoedeld water')

Het goudzoekersravijn: hier werd het pure
Gouderts uit de bodem losgezongen
En wie tot deze plek was doorgedrongen,
Als pionier dan wel te elfder ure,

Vergalde er met emfyseem zijn longen.
Met de rivier, een goudzeef van nature,
Die zelf, om niet, kon filteren en schuren,
Werd evenmin zachtzinnig omgesprongen.

Dat wat de aarde op had willen tasten
Voor eeuwig, werd fluïde, kwam als geld
In omloop, met ontstellend grof geweld:

Ook Kauribomen met hun witte basten
Werden als onmetelijke masten
Voor scheepsbouw door een monsterzaag geveld.

Auckland

Gelegen aan twee kusten, op een engte,
 In een oceaan van blauwe tinten,
 Als het Polynesische Korinthe,
 Met weinig breedte tegen heel veel lengte.

Voorbij de Skyline zoek ik de onscherpe
 Contouren van vervluchtigde idylles:
 Een land van dode kraters, vestingterpen
 En van een Polynesische Achilles.

Een landschap met een vijftigtal vulkanen
 Waarin homerische, getatoeëerde
 Helden roeiden, vochten, manoeuvreerden,
 Nog niet verkaveld door Europeanen.

Een *Ilias*, om vrouwen, buit en eer,
 Maar op de Zuidelijke hemisfeer.

Tamaki Makaurau

Auckland droeg, oorspronkelijk, de naam
Van ‘dame waarop honderd vrijers azen’,
Hun ambacht, als notoire vechtersbazen,
Was teamsport, in hun snelle oorlogspraam.

Ze maakten vaart terwijl ze, vakbekwaam,
Hun routekaarten in de sterren lazen;
Nu lijkt de metropool één amalgaam,
Eén postmodern gezwel: één metastase.

Een wereldstad, groots opgezet, ontworpen,
Met grote, blanke, polyester arken
In plaats van houten, uitgehakte barken

En hun ommuurde en versterkte dorpen
Werden door een grootmacht onderworpen
En vormen nu een archipel van parken.

Muangawhau

Vanaf Mount Eden, als een citadel,
Een Polynesische Akropolis,
Maakt Auckland, als maquette, als model,
Goed zichtbaar wat de streek van oorsprong is:

Een uitgedoofde kraterarchipel.
Een panorama met geschiedenis:
Hier huisde een Maori Willem Tell,
Een klimtocht eert zijn nagedachtenis.

Mijn poëzie bezingt bij voorkeur dode
Helden, de voorbije periode,
Als een vorm van voorouderverering;

Maar Auckland, als ultieme antipode,
Als sluitstuk van de mondialisering,
Vraagt ook *als stad* om aandacht en waardering.

Ringatu

De zon gaat onder en de baai vergrijst,
De duisternis rukt op als blauwe mist,
Alsof een metropool wordt uitgewist
En de Maoritijd zijn recht opeist.

Alsof een hand mij uit het heden grist
En in een glazen tijdmaschine hijst:
Een observatiepost, door nacht omlijst,
Een tuin der lusten voor een escapist.

De stad: slechts spiegel, Melkwegstergeschitter,
Het water uit de bodem smaakt weer bitter,
Wat straat, beton of asfalt was, wordt zand,

Terwijl, tot schrik van huis- en hardbezitter,
De sekte van de Opgeheven Hand
Beslag legt op *te whenua*, hún land.

Afscheid van Auckland

De wereld lijkt één lange, witte nevel,
Alsof een toverspreuk, een *charm*, een *spell*,
Na veel getos, gedans, gezang, geprevel,
Nu vat krijgt op omgeving en gestel,

Als onlust, onbehagen, onrust, wrevel,
Temeer omdat ik, in een luxe hotel -
Immense ramen in een glazen gevel -
Van een halve marathon herstel.

De hemel lijkt één lange witte wolk,
Mijn blikveld kan de brug niet meer bereiken:
Hoe een complete stad, met zoveel volk,

Zo op kan gaan in mist, met al zijn wijken,
Met al die wolkenkrabbers die hier prijken,
Zo door de nevel overspoeld kan lijken.

Wainui ('Het grote water')

Nieuw-Zeeland ligt één halfrond hier vandaan,
 Toch doe ik, met een nachtdroom als mijn prauw,
 Het strand van Whangaparaoa aan:
 De eerste aanlegplaats, de eerste gouw,

De poort naar Polynesisch Kanaän,
 Want voor hun stenen tijdperkvaartuigbouw
 Gold het grote water, tergend blauw,
 Als hemelruim, dit strand als landingsbaan.

Mijn taal, mijn logica zijn a priori
 Westers, blank, geletterd en abstract,
 Toch leg ik primair via taal contact

Met landschap, *genius loci* en historie
 En daarom stort ik, als autodidact,
 Mezelf met hart en ziel op het Maori.

Artefacten

De vuursteengroeve

In mergelgrotten, onder kalkgewelven,
In hellingbossen, met als vergezicht
Het dal, de Maas, ter hoogte van Maastricht:
Oeroude beitelsporen van het delven

Van vuursteen, van de vuursteenrevolutie;
De bossen zijn restanten van hun woud,
Van hieruit vond te voet de distributie
Plaats, hier dolven zij het blauwe goud.

Rijckholt

Oermuziek

Een liedje in de vroege steenbijtijd
Was als één trage, monotone dreun,
Een langgerekt gebed, een klacht, een kreun,
Door ratels, klepels, trommels begeleid.

En elke ochtend werd het lied, de frase
Herhaald en aan de boslucht toevertrouwd:
Zo vormde zich allengs een klankoaze,
Een klanknest in de klankzee van het woud.

Akoestiek

De handgemaakte benen fluit of trom
Waarmee de medicijnman zijn affecten
Tot leven blies, zijn clan tot leven wekte,
Gold als de vroegste vorm van eigendom.

Hij zong een vraag, gaf antwoord, om en om,
Zo concurreerde hij met de gebekte
Dieren, met de vogels, de insecten:
Muziek plus poëzie was heidendom.

De eerste ambachtsman, de botbewerker,
Roerde zich met trommels, ratels, fluiten
Om geesten te verjagen of te danken.

De wereld was één wildernis van klanken
En de bedwelmdde, dansende berserker
Ging zich aan alcohol en dans te buiten.

Vuur

Vuur domesticeren was een kunst:
De vuurplaats borg een schat waarop men broedde,
Als een geschenk, een goddelijke gunst
Die men verzorgde, koesterde en hoedde.

Het zonne-ei dat in het donker gloorde
Was als een bron van licht en energie
Die bovendien tot zang en poëzie
Verleidde, op de trektocht naar het Noorden.

De mensheid van het allereerste uur:
De wereld was van wildernisnatuur
Vergeven, zingend werd om prooi gebedeld

En om een beker werd een man ontschedeld;
Geen planten nog, geen dieren, enkel vuur
Had men getemd, genuilkorfd en veredeld.

Akkers

Waar rivieren buiten oevers traden
Vormden zich de allereerste akkers:
De beste klei was voor de pottenbakkers
En boeren plantten er hun houten spaden.

Landarbeid ging samen met muziek,
Mensenstemmen zongen als ze werkten,
In groepsverband de grond als ploeg bewerkten
En zelfs het artefact van keramiek,

De aarde die, na plaggen, graven, spitten,
In ovens, in de zuiverende hitte
Tot aardewerk verhardde, sublimeerde,

Werd pas een kunstwerk dat men emailleerde,
Dat elke vorst of kenner wou bezitten,
Door het niveau waarop men musiceerde.

Overheid

Het op de akkers uitgestrooide zaad
 Bracht voort, behalve oogst, ook revolutie
 En tweespalt, over opslag, distributie,
 En zo ontstond, als kiem, de landbouwstaat:

Een opslag- en verdelingsinstitutie,
 Zo vormde zich, als vrijplaats voor beraad,
 Een waredistributieapparaat:
 Een hof, een overheid, een constitutie.

De staat verzamelde, de staat kon sparen,
 Het collectieve overschot beheren
 Uit voorzorg, en verduurzamen tot 'waren'.

En weldra ging de kaste van de heren
 Het oogstrestant bestieren en verteren
 Uit winstbejag of voor de magere jaren.

Schoonschrift

En om een hof, met harems, voorraadschuren,
Tempelschatten, priesterscharen, stallen
Op transparante wijze te besturen
Gebruikte men gewichten en getallen

En tekens. Door de arbeid van geleerden
Die tekens vereenvoudigden, stileerden,
Werden ze hanteerbaarder, abstracter:
Het teken zelf werd letter, werd karakter.

De eerste anonieme schrijvers waren
Literaire handwerkambtenaren
Die teksten, als sribent of stempelzetter,

Vermenigvuldigden tot exemplaren
En in de loop der tijd werd elke letter
Herkenbaarder en functioneler - netter.

De wil tot weten

1

Hamlet: Act 1, Scene 1

A platform before the castle...

De observatiepost, de uitkijktoren,
De zee, de hemel als het panorama
Waar de nieuwe ster zich manifesteerde...
En Hamlet wil, als vorsende geleerde,
Nu zelf de Nova als getuige 'horen',
Maar sterren maken plaats voor ochtendgloren
En sterrenkunde wijkt voor koningsdrama.

$$H \Psi = E \Psi$$

Van Schrödingers baanbrekende formule,
 De wapenspreuk van bèta-idiomen,
 Waarmee hij de ondenkbaar minuscule
 Wereld van vibrerende atomen

Betrad, van kwantum-fysische fantomen,
 Bestaan geen protocollen, geen notulen:
 Een kwantumsprong, een quasi-autonome
 Intuïtie zonder preambule.

En kennis = macht, want deze vergelijking
 Was rekenkunst, briljante algebra,
 Maar ook een waarheidsochtend, een herijking,

Een route naar de nieuwe fysica
 Van kernbom en uraniumverrijking
 En naar de *Nobel Prize*, de prijsuitreiking.

Vergankelijkheid

Terwijl ze dansend door de ruimte zwerven
Raken moleculen op hun tochten,
Tijdelijk, door toeval, soms vervlochten,
Met leven (cellen, botten, stengels, nerven);

Met groeien, consumeren en bederven,
Met reproductie en met overerven:
Hun toevalsbanen en hun toevalsbochten
Voeren soms door levende gedrochten.

Maar wat is leven? Weefsel, energie,
Tijdelijk houdbaar, tijdelijk opgenomen
In een gevormde, quasi-autonome

Constellatie, net als poëzie.
Het eindigt in een smeltkroes van atomen:
De onvergankelijke entropie.

Naar: Erwin Schrödinger, What is Life?

Leven is oorlog

Ὁ πόλεμος: het leven zelf als strijd,
Bacteriën staan continu aan ‘fagen’
Bloot, predators die hun prooi belagen,
Zonder mededogen of respijt,

Die zich een route door hun celwand knagen,
Reflexmatig, in een mum van tijd:
Het Zijn als een verraderlijk tapijt,
Bezaaid met parasietenhinderlagen:

De meest primaire, meest eenvoudige
Verdelgers, die hun genen repliceren
En zo hun circulaire, enkelvoudige

Genoom, hun RNA insemineren,
En zo hun gastheer ijskoud liquideren
En zo zichzelf verhonderdvoudigen...

Creationisme

Wij waren proefpersonen in Gods Ark,
 Gods proefstation, slechts proefdier in Gods proeven
 (“Vederloos, tweevoeter, zonder hoeven”),
 Het Paradijs was als een mensenpark.

In the beginning all the world was dark,
 De wereld was als één immense groeve,
 Maar stof werd vlees, tot leven kwam de quark,
 En heel de aarde werd één groene hoeve.

God zelf verordineerde de Big Bang
 En in een biochemisch atelier
 Schiep Hij Zijn organismen, twee-aan-twee,

Als dragers van gameten met één streng.
 De aarde werd één tempel, één moskee...
 Gods slotsom: “Het is goed, wat Ik volbreng”.

Toekomstscenario

Geërodeerde aarde wordt weer woud,
Robots zullen Mars koloniseren,
In polders wordt niet langer graan verbouwd,
Maar brandstof. Continenten convergeren...

Geen natiestaten meer, slechts invloedssferen,
Veel aandacht is gericht op soortbehoud
En koolstofmoleculen transmuteren
Tot diamant, vulgair metaal wordt goud...

Landengroepen rijgen zich aaneen,
De wereld kan het zonder olie stellen,
Op aarde tiert een woud aan zonnecellen,

In vitro-eiwit houdt ons op de been,
Biocoatings die zichzelf herstellen,
Kunstmatig spinrag, nano-chips, grafeen...

Tehamana

Gauguin, dan nog effectenmakelaar,
Begint vrij laat, als *selfmade* amateur
En als impressionistisch kunstenaar
Aan zijn onderzoek naar licht en kleur.

Zo wordt hij schilder, keramist, graveur
Van mythen: zijn model is dertien jaar,
Demonen van haar clan bespieden haar,
Je ziet, voelt, wordt gewaar, haar huid, haar geur...

Vorstin van het verdoemde ochtendland:
Gauguin bezoekt haar, niet als pederast,
Maar als een archeoloog met doek en kwast.

Want dit had hij te zoeken op Tahiti:
Een op het doek gebrachte Nefertiti,
De Franse, Polynesische pendant.

Archeologie

Yakutsk

Oneindig naaldwoud, ingesneeuwd, bemost,
Waar elke ziel te gronde gaat aan spleen:
Hier leefde, tussen toendra, woud en veen,
De herbivoor van gras en winterkost.

Zij bleef bewaard, als ijstijdfenomeen,
Als mammoetoverschot in permafrost,
Als schone slaapster uit het Pleistoceen,
Op achterstand geraakt, destijds, gelost.

Haar winter was genadeloos en streng
En ondanks klaver, helmgras en ginseng,
Leed zijn aan ondervoeding, aan glaucoom.

Haar leven was één wildernissyndroom...
Toch bergt haar vlees, als minuscule streng,
Haar vrijwel onbeschadigde genoom.

Zondeval

De mens floreerde in het Paradijs:
Alles was natuurlijk, onbesmet,
Genietend van een koorzang van gekrijs
En levend hardhout diende hen tot bed.

Ze leefden zonder staat en zonder wet
En zonder geld of eigendomsbewijs,
Maar God zond hen op ballingschap, op reis:
Hun dialoog verstomde tot gebed.

De wil tot oorlog werd de nieuwe trend,
Tot bedstee diende de gevelde stam,
De leeuw werd weer predator voor het lam.

Sindsdien zijn wij Gods lotuskost ontwend,
Geschiedenis werd één experiment,
De looptijd is het tijdperk van Zijn gram.

Nachtogen

Mij hebt U voor de duisternis geschapen.
Uw zonneschijn is schijn: de illusoire
Kleuren die we overdag ontwaren
Vervluchtigen zodra de blikken slapen.

Waar ik me met gehoor en tastzin wapen
Zoek ik het Niets, het authentieke, ware
Zijn, dat wij onmiddellijk ervaren,
Verbanningsoord voor nimfen en priapen.

Wanneer ik, eertijds zelf nog dagbaarbaar,
In bodemloze sterrendieptes staar
Die met subliem geglim mijn pad verlichten,

Zijn de gesternten die ik er ontwaar
In overweldigende vergezichten
De bakens waar mijn routes zich op richten.

Droom (Titanic)

In een Atlantisch sterrenlandschap ben ik,
Onder een laaiend, blakend firmament,
Met Freud en Jung aan boord van de *Titanic*,
Op droomreis naar het toekomstcontinent.

De droomboot, zonder masten, schoten, zeilen,
Koersend onder een blauwe hemeltent,
Maakt als nomadenmetropool zijn mijlen
En onder ons: de diepte, niet te peilen.

Op slag van middernacht schampt, schoksgewijs,
De kiel van staal een Matterhorn van ijs
Die roerloos in de Golfstroom lag te blinken.

Ik voel het schip, dat water maakt, traag zinken
En ik verdrink en als het is vergaan
Resteert de nachtelijke oceaan.

De Kimbren

Ze trokken met hun karren naar het Zuiden,
Het Deense thuisland was te arm, te brak,
Een huif uit stro en riet en runderhuiden
Verschafte op de route onderdak.

De zegetocht van boeren, kleine luiden
Uit de omgeving van het Skagerrak
Brak elk record, totdat zij het verbruiden:
Een bloedig einde in een cul-de-sac.

Arbeid

Polderboeren zwoegen
In polderklei en drab
Als in een zwarte pap,
Hun zware paarden ploegen.

Wat zee was, staat nu droog...
Polderboeren zaaien
Onder het toezicht oog
Van de luidruchtige kraaien.

Zij leven van levende planten,
Maar in de mijnen planten
De mijnwerkers hun boude
Beitels in verkoalde wouden.

7

1945

Berlijn, vlak na de overgave,
Als dodenstad, als bommenkrater,
Ruïnes, in hun puin begraven,
Atlantis, maar dan boven water.

Een Liefde

De beeldhouwster als beeld

Ik beitel jou, jij bent mijn beeldhouwwerk,
In taal gegoten, blootsvoets in het gras:
De vrouwelijke David die jij was
En bent; natuurgetrouw, verbluffend sterk.

Jij bent mijn beeldhouwwerk, ik ben jouw beitel:
Met jou als zinsbegoocheling, als *spectre*,
Worden mijn saga's pakkender, directer,
Als jij verdwijnt, wordt alles *leer und eitel*.

In mijn verbeelding laat ik jou verschijnen,
Fantomgestalte in een zonnebad,
De zandkuil transformeert tot zeskampmat,
Waar ik de jouwe word en jij de mijne.

Een Buonarotti ben je van nature,
Zelf stoerder dan jouw stoerste steensculpturen.

Eenmalig

Er huist in jou iets bronstijdachtig ‘oers’,
 Hoewel ik jou alleen als replica,
 Op rijm gezet, puur talig, gadesla:
 Een klankdicht als van bronstijdtoubadours.

Maar op een dag zet ik koelbloedig koers
 Naar jou, mijn toevlucht, mijn Amerika,
 Wees dan betastbaar, zichtbaar, leef, besta!
 Jouw blikspoor maakt mij ziekelijk jaloers.

Je was er, je bestond, en ik benijd
 Het tot een droom vervluchtigde verleden,
 Mijn gouden tijdgewricht, mijn toentertijd.

Mij wacht de machte-, liefdeloze, wrede,
 Voor immer onomkeerbaar ingetreden
 Epoche van jouw onbestaanbaarheid.

Wroeging

Wat belette mij de dag te plukken
Door stoeiend op een maanverlichte heide
Jouw naakte torso in het zand te drukken?
Mijn fantasieën, door jouw toedoen, dijen

Tot imponerende theaterstukken
Uit, waarin ik als een toegewijde
Sparringpartner jou alsnog verleidde,
Alsof mijn grote liefde toch mocht lukken.

Een zandstrand, in de vroege dageraad:
Onzegbaar mooi, de zon die als een dooier
Opstijgt uit de zee, maar jij bent mooier...

Azend op, alsnog, een liefdesdaad,
Maakt jouw ontstentenis mij tot een schooier,
Totdat je, in een duinpan, voor me staat.

Benedetta sei tu

Op een feest waar meer dan twintig vrouwen
Dansen die decennia geleden
Nog om hun onweerstaanbaarheid aanbeden
Werden, mag ik jou opeens aanschouwen:

Jouw overstelpend stoere, forse, brede
Torso bleef, gespierd en onbehouwen,
Eigenhandig kleimodellen kneden,
Stenen klompen tot sculpturen houwen.

Nooit stoeiden wij... Een berg wil ik beklimmen,
Aan joviale goden offeranden
Bringen, om, temidden van de schimmen,

Jou aan te treffen: spieren, wervels, tanden,
Jouw messen van ivoor, jouw boxerhanden,
Thou beautified and blessed amongst all women...

Film van de dag

Het is alsof de brosse en cementen
Aarde kwetsbaar bleef, allesbehalve
Bestendig, met de jaren af blijft kalven,
Maar op haar rotsen rusten Jan van Genten.

Een strand, bij oceanen, bij rivieren,
Biedt ideale plekken voor een robber,
Verschijn! Aan jou zou ik een zware dobber
Hebben - wie van ons zou zegevieren?

Jouw dijen zijn als Kauri-exemplaren,
Effen en kleikleurig, Kauri-basten,
Zodat ik jou in stronken kan ontwaren,

Hun stammen kan omhelzen en betasten,
Als een filmactrice die ik castte
In de wildernis van Karekare.

Zeelucht

Rotsen, strand: hier ben ik waarlijk buiten,
De kust is Portugees, de zee Atlantisch,
De branding wild, onstuimig en romantisch,
En jij verschijnt in beeld als therapeute:

De strandvrouw waar ik al zo vaak op stuitte,
Losbandig, uitgestorven, stoer, bacchantisch,
Jouw therapie: motorisch, niet semantisch,
De spieren van jouw armen zijn als kuiten.

Het heden zegt mij niets, ik heb slechts oog
Voor Amazone-achtige maîtresses,
Mijn blik is die van een archeoloog.

Slechts de verleden tijd heeft mijn interesse,
In bergplateau's ontwaar ik diepe bressen:
De zeeën die er stonden, staan nu droog.

Bekentenis

Ik ben de draaiboekschrijver, de beramer
Van al jouw films, jouw doek, jouw filmhuiszaal,
Jouw lens, jouw camera, jouw donkere kamer,
Jouw Orson Welles, jouw Leni Riefenstahl.

Ik vorm je, met mijn beitel en mijn hamer,
Levensecht en driedimensionaal,
En geef je Nico's stem, als femme fatale,
Maar stoerder oog je, krachtiger, vooramer.

De set, met alles daarbij inbegrepen,
Is een verlaten strand waar wij ontschepen,
Maar zou jij, nu, in deze mensenkluwen

Verschijnen, prima donna's en modellen
Zou jij met afstand in jouw schaduw stellen -
Laat mij alsnog de jouwe zijn, - de Uwe.

Gorter studies

Pan

De sneeuw dreef roerloos in de donkere schalen
Der Alpen, op de toppen blonk het ijs
Als pieken in het gletsjerparadijs,
De andere landen leken donkere dalen.

De bergflank leek een werkplaats, een fabriek,
En Pan klom dansend naar een hoge pas,
Langs gletsjerplaten, spiegelend als glas,
De toekomstijd was hoorbaar als muziek.

Een kiemcel leek de nacht van het heelal en
Sterren regen zich tot chromosomen
Aaneen - wij zijn slechts levende kristallen,
Een aggregaat van donkere atomen.

En aan de nachtelijke hemel gloorde
De heilstaat in vibrerende akkoorden.

Arbeidersschemering

De eindstrijd is een *killing field*, barbaars,
 Een massasterfte op immense schaal:
 De arbeidersklasse sneuvelt er massaal,
 Als bloemen, blank en rood, als Communards.

Vakkundig neergemaaid, als graan, als koren,
 In koelen bloede, in hun overalls:
 De revolutie als een flessenhals,
 Slechts een enkeling is uitverkoren.

Dit wou hij met zijn poëzie volbrengen,
 Als de Dante van zijn eigen tijd:
 De linkse, dialectische, gestrengte

Waarheid dichterlijk ter sprake brengen
 Van arbeid, kapitaal en klassenstrijd -
 In *Pan* lag heel zijn ziel en zaligheid.

Apotheose

De arbeidersklasse zelf was voortaan heer
En meester, drager van een onbepaalde
Macht, geen klasse die nog tegenwerkte...
De aarde als één werkplaats, als één sfeer

Van arbeid: de fabrieken van weleer
Draaiden meer dan ooit op volle sterkte,
Maar nu uit vrije wil, uit zelfbeheer,
Als een machinepark dat voor hen werkte.

Gouden machines zongen, weefden, snorden
Terwijl de werkers liefkoosden en sportten
En de techniek hun arbeidstijd bekortte.

Want strijd had plaatsgemaakt voor harmonie
En wetenschap was weer met poëzie
Verzoend geraakt, was poëzie *geworden*.

Slotzang

*De wereld werd muziek en het heelal
 Werd licht en ruim, werd als één lichtkristal.
 Gouden machines gonsden, hun matrijzen
 Vulden de voormalige paleizen.*

*Pan zag een nieuw gebouw: de nieuwe eenheid
 Der arbeiders, geïncarneerd in steenheid
 En in een groot vergaderamfitheater,
 Temidden van kristallen lichtgeklater*

*Vervulde zich hun transsubstantiatie
 En keken zij zoals de engelen keken
 Naar God, één punt, als hemelse formatie,
 Verdeeldheid was voorgoed van hen geweken.*

*En de Gouden Geest der Muziek ontkleedde
 Zich, ze deelden zich elkander mede
 En lagen stil als in elkaar verloren
 En kwamen uit elkaar niet meer te voren.*

Totaalkunst

Hij wilde afstand nemen van Jacques Perk,
 Van Willem Kloos, hun burgerromantiek,
 Het Tachtigergevoel, het Ik-tijdperk,
 Met klassenstrijd, machineheroïek -

Het Zijn als één Titanenworstelperk -,
 Niet louter poëzie, maar ook muziek,
 Dans, metafysica en politiek:
 Gorters *Pan* als een *Gesamtkunstwerk*.

Dat maakte dat, met tomeloze vlijt,
 Hij zich in Marx en Kautsky ging verdiepen,
 Zijn dispositie voor lyriek ten spijt:

Voortaan was de machine het principe,
 De kern, de kwintessens, het archetype,
 Het wezen zelf van de moderniteit.

Kunstenaarsliefde

Zoals Gauguin destijds de wijk nam naar
 Tahiti, niet om seks of prostitutie,
 Maar om zijn kunst, *pour rajeunir son art*
 Met kleuren van een hogere resolutie,

Zo aasde Gorter op een substitutie
 Voor duinlyriek, vermetel en topzwaar:
 De blijde boodschap van de revolutie
 (“Al moest ik worden vierendertig jaar...”).

En waar Gauguin op Polynesisch-Franse
 Bodem, als wanhopige recluse
 Zijn dertienjarige maîtresse-muze

Vereeuwigde, beleefde Pan door dansen
 En musiceren op een groots-diffuse
 Wijze zijn homerische romance.

Gorterfragmenten

Gorters hoofd, zijn kortgeknipte scalp,
Is als een bergtop, als een grijze Alp;
Het is alsof zijn blik mij ziet en groet.

Van zijn gedichten ken ik elke zin:
Hij staat met Shelley en met Hölderlin,
Met Brecht, met Dante op gelijke voet...

*Zoals wie op een verre bergtocht gaat,
Zijn berggereedschap naziet, stapsgewijs,
En dan de bergtop, als een blauw gelaat,*

*Vanuit het dal opmerkzaam gadeslaat...
Zoals een schaatser op het verse ijs
Het wak ontwarend in het effen grijs...*

Thuisfront

Londen 2012 (retourvlucht)

De metropool: het zonlicht straalt en daalt,
De stad lijkt één Olympische tribune:
Wie hier als eersteling de eindstreep haalt
Wordt een symbool van vlees, een levensrune.

Er wordt gebouwd, geboord, gevist, gedregd
Op de Noordzee, bij de Doggersbank:
Een landschap dat ooit droog stond, staat nu blank,
Ooit wordt het ingepolderd, drooggelegd.

In weidse ruimtes wordt de blik profetisch:
Beladen, schijnbaar stilgevallen schepen
Trekken in het water witte strepen;

Het thuisland, eerst ontroerend, fraai, esthetisch,
Blijkt ter plekke druilerig, benepen:
Sonnetten klinken er al gauw pathetisch.

Studeerkamer

Omdat ik liever schrijf dan iemand spreek,
Me graag omgeef met oude, uitgelezen
Oeuvres (terend op hun taal, in wezen),
Verschans ik mij in mijn bibliotheek.

Slechts door te dichten, dagelijks, week na week,
Word ik ingewijd en onderwezen,
In elk sonnet en elke pennestreek
Schuilt onderzoek: een vraag, een hypothese.

Zo zoek ik, lezend, schrijvend, het gesprek,
De dialoog, zelfs vriendschap, bij verstek,
Met Shakespeare, Gorter, Schrödinger, Gauguin.

Mijn poëzie is verre van mondain,
Eerder reflexief: lectuur, flash back,
En slechts in zekere zin contemporain.

Bijbelse anatomie

De omvang van uw brein is ruim bemeten
En heel uw lichaam is één huis, één pand
En in uw hart heb Ik Mijn oog gepland
Als innerlijke censor, als geweten.

Naar Jezus Sirach - I.M. Piet Kloppenborg

Maori voor beginners

Rongopai is Evangelie, *tangi*
Is klaaglied: mooie woorden, mooi en rijk,
Maar mooier, buiten alle vergelijk,
Is *rangatiratanga o te rangi*,
De term die Jezus muntte: Hemelrijk.

Huiswaarts

De Boeing glijdt als een metalen maan
 Over de leegte, onheilspellend zwart,
 Van de nachtelijke oceaan,
 Het beeldscherm kruisend, terug naar plaats van start.

Het duister breekt, de ochtend wakkert aan
 En onbehagen slaat me om het hart,
 Alsof mijn laatste dag is ingegaan,
 Plotsklaps mijn laatste etmaal slaat als bard.

Siberisch hoogland: rompen en gewrichten
 Van grauwe bergen, gletsjers en bevroren
 Wanden, glad en wit als beitelsporen...

Glijdend door sublieme vergezichten
 Voltooi ik dit sonnet voor dovemansoren:
Wat wordt er van mijn 1001 gedichten?

